

**Djurskyddsanmälningar i Västra Götalands
län – en undersökning av faktorer som bidrar
till att en anmälan klassificeras som
obefogad.**

*Animal welfare complaints in the county of Västra Götaland –
a study of factors contributing to the classification of a
complaint as unwarranted*

Stephanie Kindbom

Skara 2015

Agronomprogrammet - husdjur

Studentarbete
Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Nr. 609

Student report
Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health

No. 609

ISSN 1652-280X

Djurskyddsanmälningar i Västra Götalands län – en studie av faktorer som bidrar till att en anmälan klassificeras som obefogad

Animal welfare complaints in the county of Västra Götaland – a study of factors contributing to the classification of a complaint as unwarranted

Stephanie Kindbom

Studentarbete 609, Skara 2015

A2E – masterarbete, 30 högskolepoäng, Husdjursagronomprogrammet, Examensarbete i Husdjursvetenskap E30 (EX0566)

Handledare: Lotta Berg. Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Box 234
Gråbrödragatan 19, 532 23 SKARA

Biträdande handledare: Jenny Möller. Länsstyrelsen Västra Götalands län, Box 224
Klostergatan 13, 532 23 SKARA

Examinator: Stefan Gunnarson. Institutionen för husdjurens miljö och hälsa,
Box 234 Gråbrödragatan 19
532 23 SKARA

Nyckelord: djurskyddsanmälan, länsstyrelsen, djurskyddskontroll

Serie: Studentarbete/Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, nr. 609, ISSN 1652-280X

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Box 234, 532 23 SKARA

E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.slu.se/husdjurmiljohalsa

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Innehållsförteckning

ABSTRACT	5
SAMMANFATTNING	6
1 INLEDNING	8
2 LITTERATURSTUDIE	9
2.1 Djurvälstånd	9
2.1.1 Allmänhetens medvetenhet om djurvälstånd	9
2.1.2 Den moderna synen på djurvälstånd	9
2.1.3 Definitionen av djurvälstånd	10
2.1.4 Bedömning av djurvälstånd	10
2.1.5 Metoder att mäta välfärd	10
2.2 Djurskydd	11
2.2.1 Definition av djurskydd	11
2.2.2 Mätning och bedömning av djurskydd	12
2.2.3 Internationell och nationell lagstiftning	12
2.2.4 Djurskyddskontrollen	13
2.2.5 Rutin vid inkommen anmälan	13
3 PRAKTISK STUDIE	14
3.1 Bakgrund	14
3.2 Syfte	15
3.3 Frågeställningar	15
3.4 Avgränsningar	15
4 MATERIAL OCH METODER	15
4.1 Litteraturstudie	15
4.2 Granskning av anmälningsärenden	15
4.2.1 Anmälare	17
4.2.2 Djurslag	17
4.2.3 Stad/tätort/landsbygd, postort, länsstyrelsekontor	17
4.2.4 Ställningstagande	17
4.2.5 Brist	19
4.2.6 Detaljeringsgrad	19

4.2.7	Påträffad brist	19
4.3	Intervjuer.....	20
5	RESULTAT.....	20
5.1	Frågeställning 1.....	20
5.1.1	Hund	20
5.1.2	Häst.....	22
5.1.3	Nötkreatur.....	24
5.1.4	Katt	26
5.2	Frågeställning 2.....	27
5.3	Frågeställning 3.....	29
5.4	Frågeställning 4.....	30
6	DISKUSSION	32
6.1	Fördelning av brister	32
6.1.1	Hund	32
6.1.2	Häst.....	33
6.1.3	Katt	34
6.1.4	Nötkreatur.....	35
6.2	Fördelning av djurslag	36
6.3	Fördelning av anmälare	36
6.4	Fördelning ställningstagande	36
6.5	Fördelning detaljeringsgrad	37
6.6	Fördelning geografisk placering	38
6.7	Sammanfattning av frågeställningar	38
6.8	Felkällor.....	40
6.9	Generell diskussion och förslag på förändringar	40
	TACK.....	42
	REFERENSER.....	43
	BILAGA I.....	47
	Lista samt förklaring av använda brister	47

ABSTRACT

Since 2009, the county administrative boards of Sweden are responsible for the enforcement of the nation's animal welfare regulation. This entails receiving public complaints regarding maltreatment and neglect of animals. The Swedish Board of Agriculture and the audit entity of the EU, Food and Veterinary Office, have estimated that inspections resulting from public complaints are overrepresented and that these types of matters consume a great deal of the resources needed for routine inspections. In addition, approximately 50 % of the inspections carried out due to public complaints result in unwarranted inspections. The County Administrative Board of Västra Götaland expressed the need for a study to be carried out in order to investigate whether one is able to single out certain types of complaints, which are likely to lead to an unwarranted inspection. Knowledge of these types of complaints increases the possibility of sorting them out at an early stage of the process, consequently saving time and valuable resources.

Each complaint received during one year in the County of Västra Götaland was scrutinized. This was done with respect to certain parameters estimated to be of value for the outcome of a complaint, among these being the type of animal involved, the reported non-compliance, the amount of relevant details mentioned in the complaint and the type of informer (whether anonymous or not). This resulted in a total of 776 unwarranted complaints and 548 warranted ones. Approximately 200 complaints were handled by mail, and were thus not included in the study. The category "unwarranted" was divided into four sub-categories in order to highlight the fact that there may be several different reasons as to why a complaint is classified with the outcome "unwarranted". In addition to the examination of complaints, five interviews were carried out as to shed light upon the problem from an animal welfare inspector's perspective.

The results show that dogs, horses, cats and cattle were the types of animals most frequently mentioned in the complaints. For each type of animal, one was able to point out the non-compliances which were statistically most likely to result in an unwarranted inspection. For dogs, this non-compliance was "handling"; for horses, it was the non-compliance "cleanness of environment", while it for cats and cattle were "access to water" and "housing" respectively. Furthermore, the amount of relevant details mentioned in the complaint seemed to affect the outcome of the complaint, whilst type of informer appeared to be of little or no importance. Regarding the distribution of the different outcomes, it was concluded that for approximately half of the unwarranted complaints, one could not identify any non-compliance or reason that could legitimize the complaint. For the rest, however, the complaints were not entirely unsupported; for some, a non-compliance was indeed found at inspection but not severe enough to be considered a violation of the animal welfare legislation. As for others, there had been a non-compliance, which had been corrected or was in a process of being corrected. In some cases, the reported non-compliance could not be verified, thus resulting in an unwarranted complaint. These different situations point at the need for an expansion of the old categories in order to better describe why the complaints are classified as unwarranted, both to increase the knowledge of the problem and to provide a more accurate interpretation of the situation.

The interviewed inspectors were of the opinion that the majority of the complaints are a result of lacking knowledge. They also expressed the view of unwarranted complaints as a natural part of their work, rather than a time consuming obstacle.

To conclude, it is possible to sort out certain types of non-compliances which are more likely than others to result in an unwarranted inspection. Still, there are commonly several non-compliances mentioned at one time, making it difficult to single out groups of high-risk complaints based merely on the non-compliances. Rather, a complex approach involving a larger set of parameters is needed. What can be concluded with certainty is, however, the need for additional categories to correctly describe the outcome of a complaint, rather than the somewhat misleading term "unwarranted".

SAMMANFATTNING

Länsstyrelsen är den myndighet som sedan 2009 ansvarar för den svenska djurskyddskontrollen. Detta innebär bland annat att länsstyrelsen tar emot anmälningar från allmänheten rörande djurskyddsbrister. Jordbruksverket och EUs revisionsorgan, Food and Veterinary Office, har bedömt att andelen djurskyddskontroller efter inkommen anmälan är för hög och att anmälningsärenden tar mycket resurser från normalkontroller. Dessutom resulterar omkring 50 % av anmälningsärendena i en obefogad kontroll. Länsstyrelsen i Västra Götalands län hade därmed en önskan om att en studie skulle genomföras för att undersöka om det finns vissa typer av anmälningar som oftare än andra resulterar i en obefogad kontroll. Kännedom om dessa anmälningar ökar möjligheterna att kunna sälla bort dem i ett tidigt skede.

Samtliga anmälningsärenden inkomna till Länsstyrelsen i Västra Götalands län under ett kalenderår granskades med avseende på ett antal parametrar som ansågs kunna påverka utfallet av en anmälan, såsom djurslag, anmäld brist, detaljeringsgrad och typ av anmälare. Detta resulterade i 776 obefogade och 548 befogade ärenden som granskades. Omkring 200 ärenden hade hanterats via brev, dessa granskades dock inte i detta arbete. Länsstyrelsens ställningstagande "obefogad" delades i detta arbete upp i fyra underkategorier för att belysa att det finns ett flertal olika skäl till att en anmälan klassificeras som obefogad. I tillägg till granskningen av ärenden gjordes fem intervjuer med länsstyrelsepersonal för att belysa problemet ur handläggarnas och administratörernas synvinkel.

Resultaten visar att hund, häst, katt och nötkreatur är de djurslag som är vanligast förekommande i anmälningarna. För respektive djurslag går att finna de kategorier av brister som i störst utsträckning resulterar i en obefogad kontroll. Dessa var "hantering" för hund, "renhållning miljö" för häst, "vatten" för katt och "inhysning" för nöt. Vidare konstaterades att detaljeringsgraden av en anmälan tycks påverka utfallet medan typ av anmälare, dvs. anonym eller icke-anonym, inte kan anses påverka utfallet nämnvärt. Gällande fördelningen av ställningstagande kan konstateras att man för omkring hälften av de anmälningar som resulterar i en obefogad kontroll inte kan se någon grund för anmälan. För övriga gäller dock att man kunnat konstatera skäl till att djurhållaren anmäldes, såsom

mindre brister som inte var allvarliga nog för att enligt lag vara en djurskyddsbrist, eller att det funnits en brist vid anmälningstillfället som senare korrigerats. För vissa fall gällde att det inte var möjligt att kontrollera bristen vid tidpunkt för kontroll. Detta pekar på behovet av att utöka befintliga ställningstagande för att synliggöra dessa situationer; dels för att bättre kunna redovisa för Jordbruksverket och media samt dels för att veta hur man på bästa sätt ska angripa problemet med obefogade anmälningar. De intervjuade handläggarna är av åsikten att en stor del anmälningar sker till följd av okunskap, men uttrycker också att de inte upplever obefogade anmälningar som ett stort hinder i arbetet, utan snarare som en naturlig del av det.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det går att urskilja ett antal brister för respektive djurslag som oftare resulterar i en obefogad kontroll. Dock omnämns ofta ett flertal brister i anmälan, vilket innebär att det inte är möjligt att enbart utgå från anmälda brister när det gäller att urskilja riskgrupper bland anmälningar. Således behövs ett mer komplext angreppssätt som involverar ett flertal olika parameterar. Tydligt är dock att det finns ett behov av fler ställningstaganden för att ge en mer rättvisande bild av situationen, exempelvis för de fall där anmäld brist inte kunnat kontrolleras.

1 INLEDNING

Länsstyrelsen är den myndighet som sedan 2009 ansvarar för den operativa kontrollen av Sveriges djurskydd. Detta innebär bland annat att länsstyrelsen tar emot djurskyddsanmälningar från allmänheten och utför kontroller hos anmälda djurhållare, för att säkerställa att djurskyddslagen efterföljs (Statskontoret, 2011). Hur anmälningar tas emot varierar mellan län, men för Västra Götaland gäller att specifika administratörer tar emot anmälningarna via länsstyrelsens internethemsida och telefon. Hur de sedan prioriteras avgör djurskyddshandläggarna, som utför kontroller (Öhlund, 2014). Den som inte följer djurskyddslagen kan föreläggas att vidta åtgärder och i grövre fall av överträdelse kan länsstyrelsen besluta om omhändertagande av djur. En djurhållare kan även få förbud att hålla djur, under begränsad tid eller tills vidare. Dessa beslut är ofta tvåmannabeslut, med en länsveterinär som beslutsfattare och en länsjurist som deltagande i beslutet (Statskontoret, 2011). Förutom att fatta långtgående beslut och samordna verksamheten för distriktsveterinärer innehar länsveterinärer ofta chefspositioner inom länsstyrelsen (Statskontoret, 2011; Nationalencyklopedin, 2015). Utöver kontroller efter anmälan utför länsstyrelsen förebyggande kontroller, så kallade normalkontroller, hos framförallt lantbrukare. Man utför även kontroll till följd av tillståndsansökningar och tvärvillkorskontroller för de jordbrukare som ansökt om stöd (Länsstyrelsen, 2015).

Jordbruksverket samt EU:s revisionsorgan Food and Veterinary Office (FVO) har bedömt att Sverige genomför för få normalkontroller. Ungefär en tredjedel av alla kontroller under 2013 motsvarades av kontroller efter inkommen anmälan, varav omkring hälften bedömdes vara obefogade (Jordbruksverket, 2015a). Enligt länsstyrelserna själva tar anmälningsärenden mycket tid och resurser från normalkontroller, och det är därför av stor vikt att minska andelen anmälningsärenden, i synnerhet de som leder till en obefogad kontroll.

Länsstyrelsen är för mig som agronomstudent en potentiell blivande arbetsgivare, varför jag tyckte att det vore intressant att få en inblick i myndighetens arbete med djurskydd. Vid kontakt uttryckte Länsstyrelsen i Västra Götalands län en önskan om att en studie i form av ett examensarbete skulle utföras med syfte att granska djurskyddsanmälningar. Detta för att försöka urskilja om det finns anmälningstyper som ofta resulterar i en obefogad kontroll. Om man på förhand känner till dessa ökar möjligheterna att kunna sälla bort dem i ett tidigt skede.

2 LITTERATURSTUDIE

Litteraturen inom detta ämne är mycket begränsad, varför litteraturstudien fokuserar på djurvälstånd och djurskydd ur ett mer generellt perspektiv. Dessutom berörs den nuvarande lagstiftningen samt länsstyrelsernas arbete med Sveriges djurskydd.

2.1 Djurvälstånd

2.1.1 Allmänhetens medvetenhet om djurvälstånd

Ett flertal studier påvisar att det finns ett växande intresse för djurvälstånd i Europa (Blokhuis et al., 2004; European Commission, 2005; 2007). Det finns flera tänkbara faktorer som påverkar intresset för djurvälstånd, såsom urbanisering, en ökad kunskap och en generellt sett bättre ekonomi (Koknaroglu & Akunal, 2013). En ytterligare orsak till att allmänheten blir mer medveten om djurvälstånd och dess innebörd är utbrotten av sjukdomar som bland andra BSE och mul- och klövsjukan. Dessa sjukdomsutbrott har riktat omvärldens intresse mot konventionell djuruppfödning och dess negativa konsekvenser gällande djurvälstånd (Korte et al., 2007; Mayfield et al., 2007). Även media och djurrättsorganisationer har betydande roller rörande allmänhetens engagemang i djurvälstånd, något som blev mycket tydligt i Sverige 2009 i samband med den uppmärksammade grisskandalen (Velandar, J., 2013). Allmänhetens engagemang i djurens välfärd avspeglas i politiska initiativ som syftar till att upprätthålla djurskyddet, bland annat genom lagstiftning (Lundmark et al., 2014, Mayfield et al., 2007). Det har resulterat i beslut om minimiregler och förbud, såsom förbudet mot oinredda burar för värphöns (Hoffmann et al., 2010).

2.1.2 Den moderna synen på djurvälstånd

Ett tydligt historiskt avstamp mot ett ökat samhällsengagemang för djurens välfärd skedde då Ruth Harrison 1964 publicerade boken *Animal Machines* som ett svar på den alltmer industrialiserade och intensiva djurhållningen (van de Weerd, 2008). Boken berörde bland annat den tilltagande synen på djur som renodlade produktionsobjekt, därav den kontroversiella titeln. Allmänhetens reaktion på boken var så stark att den brittiska regeringen beordrade en uppföljande utredning inom området djurvälstånd, vilket resulterade i the Brambell Committee Report (1965). Rapporten tog upp ett flertal av de problem som förknippades med den nya typen av intensiv djurhållning och gjorde försök att peka ut de största hoten mot lantbruksdjurens välfärd. Man påpekade även behovet av en mer omfattande djurskyddslagstiftning, vilket slutligen ledde till grundandet av Farm Animal Welfare Council (FAWC), vars uppgift är att tillhandahålla råd rörande djurskydd till regering och lagstiftare. I rapporten nämndes också de fem friheterna, som sedan utvecklades av FAWC (Korte et al., 2007). De fem friheterna inkluderar frihet från hunger och törst; frihet från obehag; frihet från smärta, skada eller sjukdom; frihet att uttrycka normalt beteende samt frihet från rädsla och oro (FAWC, 2012). Dessa friheter, om än enkla i sin utformning, ligger till grund för den aktuella lagstiftningen i EU. Ruth Harrisons *Animal Machines* och den efterföljande rapporten öppnade således upp för ett nytt forskningsfält och la grunden till den förhållandevis stränga djurskyddslagstiftning som råder i Europa idag.

2.1.3 Definitionen av djurvälstånd

Även om de fem friheterna är generellt accepterade och vägleder dagens lagstiftare har de också mött mycket kritik. Ett nyare koncept grundar sig i begreppet "allostas", eller ett djurs förmåga att hantera fysisk och psykisk stress. Enligt detta koncept är de fem friheterna att betrakta som en orealistisk utopi, då exempelvis hunger är ett naturligt tillstånd som stimulerar driften att söka efter föda. Således sätts en frihet i motsats till en annan (Korte et al. 2007). Detta, och liknande argument, pekar på svårigheterna i att definiera och bestämma djurvälstånd. Dawkins (1980; 1988) menar att ett djurs välstånd kretsar kring förekomst eller frånvaro av fysiskt och psykiskt lidande. Andra anser att djurets välstånd endast begränsas av huruvida det upplever ett mentalt obehag (Duncan, 1993, 1996; Duncan & Petherick, 1991). Ur denna aspekt kan ett djur leva med en tumör som den inte är fysiskt medveten om och ändå sägas ha en hög välstånd. Broom (1988) och Fraser (1990) definierar djurvälstånd som djurets tillstånd när det försöker hantera sin omgivning, och relaterar till vad som krävs av djuret samt hur bra eller dåligt det lyckas i sina försök. Allmänt vetenskapligt accepterat tycks vara att ett djurs välstånd är en faktisk egenskap och inte något som tillhandahålls djuret. Därmed är ett djurs välstånd högst individuellt och något som kan se väldigt olika ut mellan djur som hålls under samma förhållanden (Broom, 1996; Jensen, 2012).

2.1.4 Bedömning av djurvälstånd

Mänskliga värderingar är ofrånkomligen inblandade i den vetenskapliga bedömningen av ett djurs välstånd eftersom de mätningar vi gör och hur vi tolkar svaren beror på vad vi anser ha betydelse för djurvälstånden. Välstånden kan naturligtvis studeras objektivt, exempelvis genom hur fixering av suggor påverkar smågris dödlighet, gräsningsbeteende och överföring av sjukdomar, men hur man sedan använder data till att tolka individens upplevda välstånd återspeglar våra egna värderingar och uppfattningar (Fraser, 1993; 2008, Sandøe & Simonsen, 1992). Hur enskilda forskare definierar välstånd påverkar likaså deras tillvägagångssätt för att objektivt mäta den (Mason & Mendl, 1993). Våra etiska värderingar gällande behandlingen av djur präglas normalt av vår kultur och av våra värdegrunder; därför ter det sig naturligt att dessa åsikter ofta skiljer sig åt (Mason & Mendl, 1993; Duncan, 2005). Sammantaget är definitionen av välstånd i allra högsta grad komplex och involverar en mängd vetenskapligt studerade fysiska och beteendemässiga parametrar likväl som individuella mänskliga värderingar. Därför är även tillvägagångssätt för bedömning och kontroll av djurvälstånd ett återkommande problem. För att bedöma välstånden måste man ta hänsyn till ett flertal olika aspekter som förenar ett djurs fysiska och mentala tillstånd (Mason & Mendl, 1993).

2.1.5 Metoder att mäta välstånd

Djurvälstånd mäts vanligen med djurbaserade, resursbaserade och skötselbaserade mått. Med djurbaserade mått menas att det är djurets tillstånd som är det centrala för värderingen av välstånden (Hoffmann et al., 2010). Parametrar för detta kan vara hull och beteende, men också mer djurslagsspecifika som antalet celltal hos mjölkkor (EFSA, 2012). Resursbaserade mått grundas i vilka resurser i form av exempelvis inhysning, ventilation

och ströbädd som finns tillgängliga i djurets miljö. Skötselbaserade mått utgår från vad djurskötaren gör och vilka procedurer som används i skötseln (Hoffmann et al., 2010). Exempel på detta kan vara utfodringsrutiner och rutiner kring rengöring av stallar. Ett djurbaserat perspektiv innebär att det är djurets tillstånd som är det centrala för bedömningen. Detta behöver dock inte innebära att det alltid är djuret som ligger till grund för bedömningen; välfärdsproblem kan ofta relateras till brister i skötsel och inhysning (EFSA, 2007). Ett stort antal mått för djurvälstånd har föreslagits i litteraturen och hur man har valt att klassificera och analysera uppmätta värden skiljer sig mellan studier (Hoffmann et al., 2010). Under senare år har man valt att fokusera mer på det djurbaserade perspektivet eftersom man insett att resursbaserade mått inte alltid garanterar en god välfärd på grund av det komplexa samspelet mellan djuret, dess miljö och hur det hanteras (Blokhuis, 2009). I det EU-finansierade projektet Welfare Quality har man arbetat fram en modell för att mäta djurvälstånd som grundar sig i djurbaserade mått (Welfare Quality, 2015). Projektet inleddes under 2004 med mål att förbättra djurvälstånden genom att föra samman den expertis som finns på det breda forskningsområdet och utveckla metoder för att bedöma välfärden. Inom projektet utvecklade man därför de tidigare nämnda fem friheterna och definierade fyra övergripande områden av djurs grundläggande behov; bra inhysning, bra föda, bra hälsa och lämpligt beteende. Dessa fyra områden delades sedan upp i 12 oberoende kriterier, där var och en motsvarar en välfärdsaspekt. Varje enskilt kriterium inkluderar specifika indikatorer som kan användas för att bedöma olika komponenter av välfärd (Welfare Quality, 2015). På liknande sätt har European Food Safety Authority, EFSA, sedan 2004 arbetat med att ta fram en vetenskaplig grund gällande välfärden för lantbruksdjur. Det man vill uppnå är en gemensam plattform för hur välfärdsbedömning med hjälp av djurbaserade mått ska genomföras. Man hoppas att identifiera ett antal specifika djurbaserade mått som kan användas som en verktygslåda av mätmetoder för respektive djurslag. Genom att analysera de fastställda djurbaserade måtten som finns tillgängliga för varje djurslag kan man få en uppfattning om djurets välfärd (EFSA, 2012).

2.2 Djurskydd

2.2.1 Definition av djurskydd

Generellt kan sägas att djurskydd är det vi människor gör för att skydda djur, genom lagstiftning och kontrollprogram medan djurvälstånd motsvaras av hur djuret upplever sin egen situation (Keeling et al., 2010). Ett gott djurskydd innebär således att lagen följs, vilket nödvändigtvis inte behöver innebära god djurvälstånd. Gällande implementering av djurskydd har livsmedelsproducenter idag ofta privata standarder att förhålla sig till, såsom KRAV och Svensk Fågel, i tillägg till djurskyddslagstiftningen (Lundmark et al., 2014). Lagstiftningen har initierats av statsmakter medan privata standarder är ett resultat av initiativ från t.ex. lantbrukare, livsmedelsindustrin eller djurskyddsorganisationer. Till skillnad mot lagstiftningen som enbart syftar till att skydda djuren, tar privata standarder i större utsträckning hänsyn till vad konsumenterna efterfrågar gällande djurskydd. Hur regler sedan utformas och hur de kontrolleras är avgörande för vilken nivå av djurvälstånd man uppnår i praktiken (Lundmark et al., 2014).

2.2.2 Mätning och bedömning av djurskydd

Vid kontroll utför djurinspektörer en bedömning baserad på checklistor, som är specifika för varje djurslag. Checklistorna är grundade på djurskyddslagsstiftningen och de punkter som bedöms är de som anses vara av stor betydelse för djurets välfärd. Genom att systematiskt kontrollera punkterna fås en uppfattning om nivån av djurskyddet och i den bemärkelsen fungerar således berörda punkter som mätverktyg för djurskyddet. Punkterna berör bland annat om djurens renlighet är tillfredsställande, om deras hull är godtagbart och om utrymmen är i enlighet med lagstadgade måttföreskrifter (Länsstyrelsen 2015b). Enligt djurskyddslagen (DL) ska kontrollen av djurskyddet inte enbart vara av kontrollerande karaktär, utan ska i första hand verka preventivt och beröra information och rådgivning om djurskyddsaspekter (Jordbruksverket, 2014; 24§DL, SFS 1988:534). Genom att exempelvis följa måttföreskrifter för boxar till nötkreatur arbetar man således förebyggande för att förhindra att djurlidande uppstår.

2.2.3 Internationell och nationell lagstiftning

Inom EU gäller ett antal förordningar och direktiv som är kopplade till djurskydd. I den så kallade kontrollförordningen finns minimikrav för medlemsstaterna gällande kontroll av djurskydd (EG nr 882/2004). Dessutom beskrivs hur offentlig kontroll ska genomföras och organiseras, såsom att kontroll ska ske där det finns misstanke om brister i djurskyddet (Statskontoret, 2011). I många fall har Sverige en strängare lagstiftning än vad EU kräver (Statskontoret, 2011). En viktig skillnad mellan EU:s kontrollförordning och den svenska tillämpningen är att EU endast omfattar livsmedelsproducerande djur, medan man i Sverige beslutat om att alla typer av djur *som hålls av människan* ska innefattas, det vill säga ej vilda djur och vilt levande fisk (Ny djurskyddslag, 2011). Den nuvarande djurskyddslagsstiftningen i Sverige grundar sig i 1988 års djurskyddslag, SFS 1988:534. I djurskyddslagen finner man de grundläggande bestämmelserna för hur djur ska hållas och skötas för att säkerställa ett gott djurskydd. Enligt lagen ska djur behandlas väl och skyddas från onödigt lidande och sjukdom. De ska också hållas i en sådan miljö som främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt (2§, 4§ DL, SFS 1988:534). Lagen syftar till att verka preventivt och förebygga att brister uppkommer. Lagen innehåller också bestämmelser om kontrollmyndigheter och vilka åtgärder som dessa får vidta, såsom föreläggande och förbud. I lagen finns även bestämmelser om omhändertagande av djur, djurförbud och straff (Ny djurskyddslag, 2011; SFS 1988:534). Brott mot djurskyddslagens straffbestämmelser faller under allmänt åtal och prövas av allmän domstol (Ny djurskyddslag, 2011). För att komplettera lagen gäller djurskyddsförordningen (DF, SFS 1988:539). I denna finns mer detaljerade bestämmelser (Ny djurskyddslag, 2011). Förordningen ger även Jordbruksverket ansvar att i tillägg till lagen och förordningen utforma föreskrifter, baserat på de lagar som gäller i Sverige och inom EU, som medför ytterligare detaljreglering (Ny djurskyddslag, 2011). Det är också Jordbruksverkets roll att samordna länsstyrelsernas arbete med djurskydd samt att ge råd och vägledning till dessa (Statskontoret, 2011; Jordbruksverket, 2015b, Ny djurskyddslag, 2011).

2.2.4 Djurskyddskontrollen

I regeringens proposition *Djurskydd m.m. i statlig regi* (prop. 2007/08:63), fastslås att djurskyddskontrollen ska vara ”god, effektiv och likvärdig” över hela landet. Då regeringen konstaterat att det fanns brister när det gällde djurskyddskontrollens kvalitet och likformighet beslutades det att ansvaret för djurskyddet skulle skiftas från kommuner till länsstyrelser från och med 2009. På detta sätt ansåg man att det skulle bli enklare att följa upp och samordna kontroller, vilket skulle ge ett jämnare och mer kvalitetssäkrat resultat över hela landet. Kontrollorganisationen för svenskt djurskydd består därmed sedan 2009 av två nivåer; Jordbruksverket och Länsstyrelsen (Statskontoret, 2011). Sedan reformen har länsstyrelsen ansvaret för den operativa kontrollen, vilken innefattar normalkontroller, tvärvillkorskontroller samt kontroll efter anmälan (Statskontoret, 2011). Normalkontroller är de som utförs i enlighet med Europaparlamentets kontrollförordning om krav på riskbaserad och regelbunden kontroll. Tvärvillkorskontroller är de man utför för att säkerställa att jordbrukare uppfyller de av EU uppsatta kraven för att erhålla gårdsstöd (Regeringen, 2007). När det gäller kontroll på slakterier delar länsstyrelsen och Livsmedelsverket på ansvaret, där officiella veterinärer från Livsmedelsverket utför en väsentlig andel av kontrollerna. Länsstyrelsens arbete med kontroller bedrivs i grunden utan avgift. Gäller det däremot ett anmälningssärende som får en befogad utgång, det vill säga att man hos djurhållaren finner brister i djurskyddet, åläggs denne att betala en avgift. Detsamma gäller om det krävs extra uppföljande kontroller på grund av att brister konstaterats vid tidigare kontroll. Om djurskyddshandläggare konstaterar att djurhållare inte följer regelverket kan länsstyrelsen besluta om ett föreläggande, för att säkerställa att brister korrigeras. Länsstyrelsen kan också besluta om omhändertagande av djur samt djurförbud, i syfte att förhindra fortsatt djurlidande (Statskontoret, 2011). I L44 finner man Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om offentlig djurskyddskontroll, som styr hur länsstyrelsernas kontroll ska planeras och genomföras (SJVFS 2012:20 Saknummer L44). I L44 nämns bland annat att kontrollmyndigheten för varje år ska fastställa en plan för kommande kalenderårs djurskyddskontroll och att det varje år ska göras en uppföljande utvärdering av föregående års djurskyddskontroll. I djurskyddskontrollregistret (DSK) finns uppgifter om de djurhållare som är föremål, ”kontrollobjekt”, för djurskyddskontrollen. Syftet med registret är att djurskyddskontrollen ska vara mer effektiv och likvärdig samt att för Jordbruksverket underlätta den nationella samordningen av kontrollen (Statskontoret 2011).

2.2.5 Rutin vid inkommen anmälan

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har specifika administratörer som tar emot anmälningar via servicetelefonen och via mail. Motfrågor ställs för att ge länsstyrelsen en så detaljerad uppfattning som möjligt av djurets situation. Den som tar emot anmälan gör en preliminär prioritering för att avgöra om ärendet är akut eller om prioritering kan vänta till ärendet tilldelats en djurskyddshandläggare (Öhlund, 2014). Inkommen anmälan prioriteras sedan efter hur akut djurets situation anses vara. Det finns fyra prioriteringsordningar, där 1 är anmälningar som kräver att länsstyrelsen agerar inom tre arbetsdagar medan prioritering 4 berör anmälningar som handläggare bedömt kan hanteras

med brev (Andersson, 2013). Vid kontroller som sker med anledning av inkommen anmälan meddelas inte djurhållaren i förväg (Länsstyrelsen, 2015).

3 PRAKTISK STUDIE

3.1 Bakgrund

EU:s revisionsorgan Food and Veterinary Office (FVO) har bedömt att Sverige genomför för få normalkontroller (FVO, 2010). Man har ett uppsatt mål, i enlighet med kontrollförordningen, om att minst 50 % av alla kontroller som utförs ska vara normalkontroller (Jordbruksverket, 2015a). Enligt en rapport från Jordbruksverket var andelen normalkontroller under 2013 endast 43 %. Ungefär en tredjedel av alla kontroller motsvarades av kontroller efter inkommen anmälan, varav omkring hälften bedömdes vara obefogade (Jordbruksverket, 2015a). Enligt länsstyrelserna själva tar anmälningsärenden mycket tid och resurser från normalkontroller, och därför är det av stor vikt att minska andelen anmälningsärenden, i synnerhet de som leder till en obefogad kontroll. Man har tidigare vidtagit åtgärder för att minska belastningen av anmälningsärenden genom att dels hantera de ärenden som bedöms ha låg prioritet med brev, och dels har man utformat checklistor med kontrollpunkter för varje djurslag. Dessa checklistor underlättar sedan arbetet vid kontrollen (Jordbruksverket, 2015a). Trots dessa åtgärder har man inte sett några mätbara effekter på att tid har frigjorts till fördel för normalkontroller, vilket innebär att ytterligare åtgärder måste vidtas (Jordbruksverket, 2015a). Den alltför låga andelen normalkontroller och omsorgen om de begränsade resurserna är starka incitament för att försöka minska andelen obefogade anmälningsärenden. Det finns även en social aspekt som rör förtroendet mellan myndigheten och djurhållarna. I en enkätstudie av Hartvigsson (2009) framgår att en majoritet av de tillfrågade djurhållarna känner sig kränkta av att få besök av länsstyrelsepersonal och många upplever själva anmälan i sig som en kränkning. Med anledning av behovet att sänka antalet obefogade anmälningar uttryckte Länsstyrelsen i Västra Götalands län en önskan om att en studie skulle utföras för att undersöka om det går att urskilja de anmälningstyper som oftare leder till en obefogad kontroll. Om man är medveten om vilka anmälningstyper som löper hög risk att resultera i ett obefogat ställningstagande är möjligheten större att kunna sälla bort dessa redan per telefon genom att ställa relevanta frågor.

För att förstå problemets natur bör man emellertid ha i åtanke att en anmälan kan resultera i en obefogad kontroll av flera skäl. Det kan exempelvis vara okunskap hos anmälaren att bedöma djurets välfärd eller svårigheter för djurskyddshandläggare att kontrollera bristen. I vissa fall kan det också röra sig om så kallade okynnesanmälningar, som att den som anmäler endast är ute efter att kränka djurhållaren på grund av en personlig konflikt dem emellan. För att i studien belysa denna del av problematiken har länsstyrelsens ställningstagande ”obefogad” delats upp i fyra underkategorier: Obefogad typ 1-4 (se material och metoder).

3.2 Syfte

Syftet med detta arbete var att urskilja riskgrupper bland anmälningarna genom att titta på vilka brister som ofta leder till en obefogad kontroll, men också genom att undersöka fördelningen av anmälare, djurslag, anmälans detaljeringsgrad och eventuella skillnader mellan länsstyrelsekontoren inom länet. Vidare var syftet att med studien som grund ge förslag på praktiska åtgärder, exempelvis genom rutinfrågor, för att kunna sortera bort eller prioritera ner dessa typer av anmälningar i ett tidigt skede.

3.3 Frågeställningar

- 1 Går det att finna en eller flera typer av anmälda brister som oftare än andra resulterar i en obefogad kontroll?
- 2 Hur ser fördelningen ut med avseende på djurslag, anmälare, ställningstagande och detaljeringsgrad?
- 3 Finns det variationer mellan de olika kontoren med avseende på andelen befogade och obefogade ställningstagande?
- 4 Hur upplever djurskyddshandläggarna problematiken med obefogade ärenden?

3.4 Avgränsningar

Anmälningsärenden från ett års tid, 2013-07-01 till 2014-06-30 från Länsstyrelsen i Västra Götaland, granskades. Detta resulterade i omkring 1500 ärenden. På grund av examensarbetets begränsade natur och det stora antalet ärenden granskades dessa relativt ytligt; inga djupgående studier av samtliga handlingar gjordes utan fokus har varit att endast undersöka bristerna och jämföra hur väl dessa stämde överens med de bristerna som angavs i anmälan. Detta innebär att de obefogade kontrollrapporterna studerades mer ingående än de befogade, eftersom det krävdes mer omfattande insikt i ärendet för att få en uppfattning om på vilka grunder ärendet klassificerats som obefogat (se klassificering av ställningstagande nedan).

4 MATERIAL OCH METODER

4.1 Litteraturstudie

En del av arbetet gjordes i form av en litteraturstudie för att ge en inblick i djurvälstånd som begrepp och hur svenska myndigheters arbete med djurskydd ser ut.

4.2 Granskning av anmälningsärenden

För att få ett så representativt resultat som möjligt samt att täcka in eventuella säsongvariationer granskades samtliga ärenden som inkommit till Länsstyrelsen i Västra Götalands län under ett kalenderår. Inkomna djurskyddsanmälningar i Västra Götalands län hanteras av fyra olika kontor placerade i Uddevalla, Skara, Borås och Göteborg. Granskning skedde med hjälp av länsstyrelsens diariesystem Platina, via följande sökvägar:

- Verksamhetskod: 282
- Ärendetyp: Anmälan

- In/upp-datum: 2013-07-01 till 2014-06-30

Verksamhetskoden 282 står för djurskyddsrelaterade handlingar. Ärendetyp anmälan innebär att det är en inkommen djurskyddsanmälan som ligger till grund för ärendet. In/upp-datum anger tidsintervallet inom vilket anmälningsärenden söktes. För att täcka in samtliga anmälningsärenden användes följande ställningstaganden:

- Obefogad
- Befogad utan uppföljning
- Befogad med uppföljning
- Föreläggande
- Föreläggande med vite
- Förbud
- Föreläggande och förbud
- Omedelbart omhändertagande hund, hästdjur, katt, lantbrukets djur, övriga djur
- Omhändertagande hund, hästdjur, katt, lantbrukets djur, övriga djur
- Meddelande
- Beslut taget i annat ärende

Ställningstagande bestäms av handläggaren baserat på vilket slutgiltigt beslut som tagit i ärendet. Under kategorin ”meddelande” saknas ställningstagande eftersom man valt att hantera ärendet genom att skicka ut brev. Dessa hanterades separat, och har inte tagits med i arbetet eftersom de saknar ställningstagande; det är alltså i dessa fall inte klarlagt om anmälan var befogad eller ej. De ärenden som återfanns under ställningstagandet ”beslut sker i annat ärende” klassificerades som antingen obefogade eller befogade beroende på vilket beslut som tagits i det kopplade ärendet. Dessa ärenden berör i de flesta fall djurhållare som anmälts flera gånger, men där man samlat anmälningarna till en enda kontroll och därmed knutit flera diarienummer till ett och samma ärende. För dessa ärenden klassificerades anmälningar på samma vis som de övriga, eftersom det är själva anmälningarna som detta arbete fokuserar på. Dock gjordes en notis för att beslut tagits i annat ärende samt vilket diarienummer beslutet var kopplat till.

Antalet ärenden som i detta arbete klassificerades som obefogade var 776 stycken. Det totala antalet som klassificerades som befogade var 548 medan 194 anmälningar hade ställningstagandet meddelande. Av de obefogade och befogade förekommer ett fåtal mer än en gång i de fall då flera djurslag omnämns i anmälan. Det totala bortfallet var 96 ärenden. Detta berodde i de flesta fall på administrativa orsaker, som att anmälan inte var diarieförd eller att man av annan anledning inte kunnat följa upp ärendet. Vissa ärenden sorterades bort eftersom de inte gällde en djurskyddsbrist, som att anmälan gällde en hund som fick gå lös i för stor utsträckning eller att en lantbrukare inte hade tillstånd att gräva ner kadaver från nötkreatur. Ett fåtal ärenden sorterades bort för att de inte ansågs ha statistisk relevans för arbetet, som att anmälan gällde att en lantbrukare anmälts av sitt elbolag för att han eller hon inte betalt elräkningen.

En stor del av anmälningarna beträffande katter rörde herrelösa katter. Dessa ansågs inte vara av intresse i detta arbete med obefogade anmälningar eftersom de särskiljer sig på ett flertal punkter; Länsstyrelsen i Västra Götaland har som krav att den som anmäler förekomst av herrelösa katter inte får vara anonym och dessutom berör de inte en specifik djurägare. Länsstyrelsen är av uppfattningen att de herrelösa katterna inte är av vikt för problemet med obefogade anmälningar (Möller, J., muntlig kommunikation, 2015). Dessa ärenden noterades, men hanterades separat. På liknande sätt har de av Livsmedelsverkets veterinärer inkomna anmälningar gällande djurskydd i samband med slakt hanterats separat. Dessa ärenden skiljer sig från de typiska anmälningsärendena i det att de berör djur där man vid tidpunkt för slakt konstaterat djurskyddsbrister. Vid kontroll hos djurhållaren har man inte kunnat konstatera djurskyddsbrister, men faktum kvarstår att brister påträffades hos det slaktade djuret. I de flesta fall får denna typ av ärenden ställningstagandet ”obefogad” av länsstyrelsen, trots en hög detaljeringsgrad i anmälan och trots att det tydligt fanns brister vid anmälningstillfället, exempelvis fotodokumenterade bukskador på en gris. I detta arbete noterades dessa ärenden ändå eftersom det är intressant att få en uppfattning om hur stor andel som får utfallet befogad eller obefogad.

Anmälningarna med tillhörande kontrollrapporter granskades och information som ansågs vara av intresse fördes in i en excelfil. De parametrar som noterades för samtliga ärenden var: månad, djurslag, anmälare, stad/tätort/landsbygd, postort, länsstyrelsekontor, ställningstagande, brist, detaljeringsgrad. För de befogade ärendena noterades även påträffade brist.

4.2.1 Anmälare

De olika typerna av anmälare delades in efter anonym, icke anonym, djurhälsopersonal, myndighetspersonal samt polis. Med djurhälsopersonal avses enligt Jordbruksverkets definition de personer som utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård och som har legitimation som veterinär, djursjukvårdare eller hovslagare (Jordbruksverket, 2015c).

4.2.2 Djurslag

För parametern djurslag noterades samtliga djur. Vid närmare granskning av vilka djurslag som förekom i större utsträckning än andra valdes hund, häst, katt, nöt, får, gris, fjäderfä, burfågel, gnagare, fisk. Resterande djur som endast påträffades i ett fåtal anmälningar benämns i rapporten som ”övriga”. Under denna kategori finns bland andra sköldpadda, kamel, orm och krabba. Det bör tilläggas att för de fall då en anmälan rörde flera djurslag noterades djurslagen enskilt men under samma diarienummer.

4.2.3 Stad/tätort/landsbygd, postort, länsstyrelsekontor

För att undersöka eventuella variationer mellan landsbygd och mer tätbebyggda områden noterades information om den geografiska placeringen. Dessutom registrerades vilket kontor anmälan hanterats av. ”Stad” innefattar alla ärenden med Göteborg som postort.

4.2.4 Ställningstagande

De ärenden som fått ställningstagande befogad, föreläggande, föreläggande med vite, föreläggande och förbud, förbud samt där omhändertagande skett kategoriserades som endast ”befogad”. Detta för att på ett tydligt sätt skilja dem från de obefogade samt att

enkelt kunna jämföra obefogad mot befogad. För länsstyrelsens ställningstagande ”obefogad” konstaterades dock fördelar med att ytterligare dela in dessa ärenden. Därmed utökades klassificeringen som följer:

Obefogad typ 1 – ärenden där man inte kunnat konstatera en brist och heller inte kunnat konstatera någon grund för anmälan.

Obefogad typ 2 – för dessa ärenden gällde gemensamt att anmäld brist inte kunde kontrolleras, i de flesta fall på grund av att det berörda djuret redan var avlivat. Man har således inte kunnat bedöma om anmälan var obefogad eller ej.

Obefogad typ 3 – när kontroll gjorts för dessa ärenden konstaterade man att det hade funnits eller fanns en brist, dock att djurhållaren hade korrigerat bristen eller var i en process att korrigera bristen. Här fanns således fog för anmälan men länsstyrelsen bedömde att frivillig rättelse skett eller var på gång.

Obefogad typ 4 – gemensamt för ärenden med detta ställningstagande var att man vid tillfälle för kontroll kunnat konstatera att det fanns grunder för anmälan, men att bristen inte var så allvarlig att den enligt lag ansågs vara ett djurskyddsproblem. Exempel på detta är en anmälan som rör en mager hund, där man vid kontroll konstaterar att hunden är i ett hull under det normala, men dock inte av den graden att det leder till en brist. Den övergripande skillnaden mellan obefogad typ 1 och obefogad typ 4 är därför att man vid typ 1 inte ser någon grund för anmälan, att den anmälda bristen verkar ”påhittad”, eller bygga på missförstånd medan man vid typ 4 kan se skäl till att anmälaren ansåg att det fanns fog för anmälan.

De ärenden som här delats upp i olika typer av obefogade har samtliga haft ställningstagandet ”obefogad” i länsstyrelsens diariesystem Platina. Klassificeringen av ställningstaganden i obefogad/befogad är alltså länsstyrelsens och inte min egen. Länsstyrelsens klassificering har varit utgångspunkten och jag har i arbetet behållit benämningen ”obefogad” för att vara tydliggöra detta. För flertalet fall kan man dock argumentera för motsatsen, då anmälaren tycks haft fog för sin anmälan. För dessa fall används i arbetet ställningstagande obefogad typ 2-4.

I många fall har man vid kontroll konstaterat andra brister som ledde till ett befogat ställningstagande, det vill säga att ärendet blivit befogat men inte på grund av att man konstaterat just de brister som nämndes i anmälan. I resultatet benämns dessa anmälningar som ”Befogat ärende brist ej påträffad”.

Ställningstagande	
Obefogad typ 1	Anmälan tycktes vara ogrundad
Obefogad typ 2	Brist kunde ej kontrolleras
Obefogad typ 3	Anmälan var korrekt, men brist var åtgärdad
Obefogad typ 4	Grund för anmälan fanns, men påstådd brist var ej allvarlig nog för att enligt lag vara en djurskyddsbrist
Befogad	Samtliga anmälningar som av länsstyrelsen klassificerats som befogade

Figur 1. Sammanfattning av de framtagna obefogade ställningstagandena

4.2.5 Brist

För denna parameter noterades de i anmälan nämnda bristerna. En lista över brister samt förklaring för dessa återfinns i bilaga 1.

4.2.6 Detaljeringsgrad

Detaljeringsgraden användes som ett mått för hur utförlig anmälan var med avseende på tydlighet och relevant information. En kort och koncis anmälan med tydliga brister där anmälaren upplevs ha god kännedom om djurets situation har klassificerats som ”detaljeringsgrad: hög”. De med något vagare information ansågs ha ”detaljeringsgrad: måttlig”. Anmälningarna som var exceptionellt vaga, där anmälares kännedom om djuret och dess situation upplevdes som mycket låg och där inga tydliga brister utpekades gavs klassificeringen ”låg”.

4.2.7 Påträffad brist

Här noterades vilka brister som påträffades vid kontrollen. Detta möjliggjorde att kunna jämföra bristen som anmäldes med de brister som sedan konstaterades.

Efter klassificeringen sorterades samtliga ärenden efter de parametrar som jag valt att studera och jämföra. I första hand undersöktes de anmälda bristerna i relation till vilket ställningstagande de fått. Detta för att försöka besvara frågeställningen ”går det att finna en eller flera typer av anmälda brister som oftare än andra resulterar i en obefogad kontroll”. För bristerna undersöktes endast de fyra vanligast förekommande djurslagen eftersom de andra ansågs ha så låg förekomst gällande olika brister att de inte var intressanta att undersöka vidare. Därefter studerades antalet ärenden per ställningstagande, fördelningen mellan ställningstagandena ”obefogad”, ”befogad”, ”meddelande” samt det totala antalet ärenden för de olika djurslagen. Dessutom studerades fördelningen av anmälare, det vill säga hur stor del de olika typerna av anmälare utgjorde och hur dessa representerades i relation till ställningstagandet befogad/obefogad. Den geografiska fördelningen

undersöktes också med avseende på länsstyrelsekontor samt landsbygd/tätort/stad samt detaljeringsgraden av anmälan.

4.3 Intervjuer

I tillägg till granskningen av anmälningsärenden gjordes fem intervjuer: fyra djurskyddshandläggare samt en administratör intervjuades. Syftet var att belysa problemet med obefogade anmälningar ur myndighetspersonalens perspektiv. Eftersom huvudsyftet med arbetet har varit att analysera och granska anmälningsärenden är intervjuerna endast att se som ett komplement för att illustrera situationen.

Intervjuer kan ske på ett flertal olika sätt, bland annat i öppen form där intervjuaren ställer en öppen, bred fråga som den intervjuade får resonera fritt kring. I kontrast till detta står den helt strukturerade intervjun, som ofta sker genom enkäter med färdigformulerade svarsalternativ. För detta arbete valdes riktade öppna intervjuer, eftersom den intervjuade då tillåts ge sitt perspektiv av verkligheten. Den information som intervjun ger ökar förståelsen för människors subjektiva erfarenheter (Lantz, 2013). Eftersom syftet med intervjuerna var att belysa situationen med obefogade anmälningsärenden ur enskilda handläggares perspektiv ansågs denna intervjuform vara den mest lämpliga.

5 RESULTAT

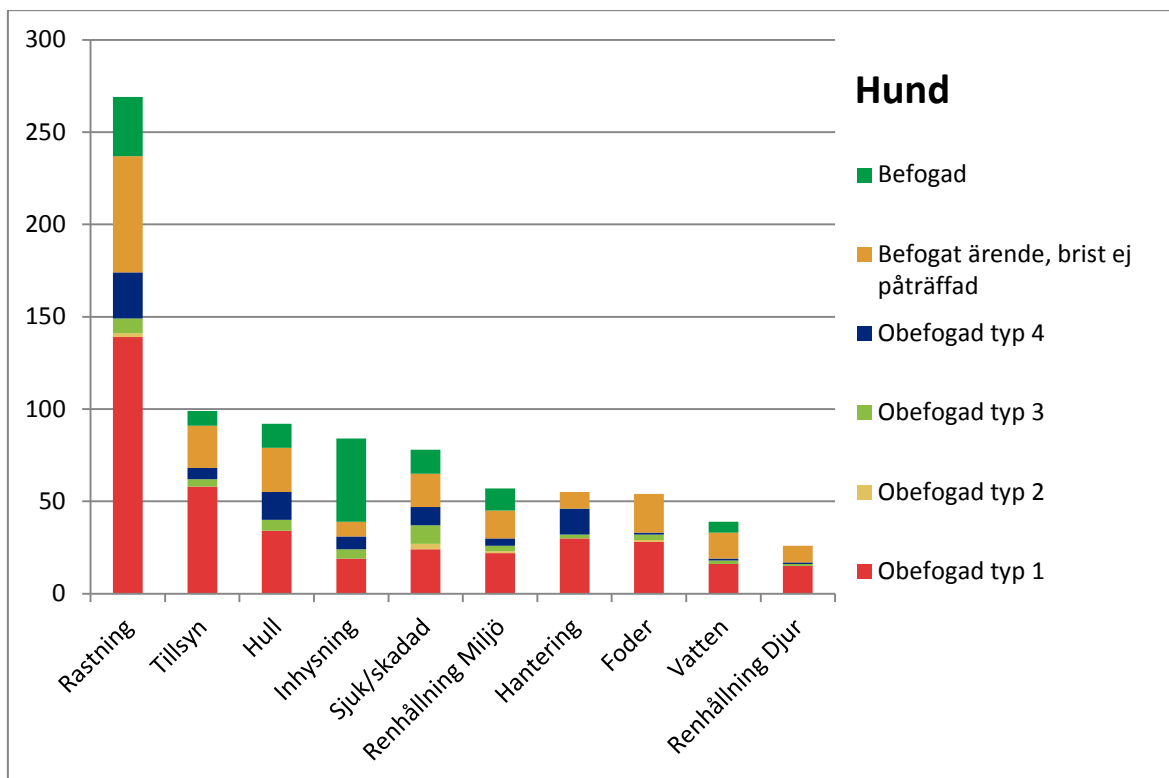
5.1 Frågeställning 1

Går det att finna en eller flera typer av anmälda brister som oftare än andra resulterar i en obefogad kontroll?

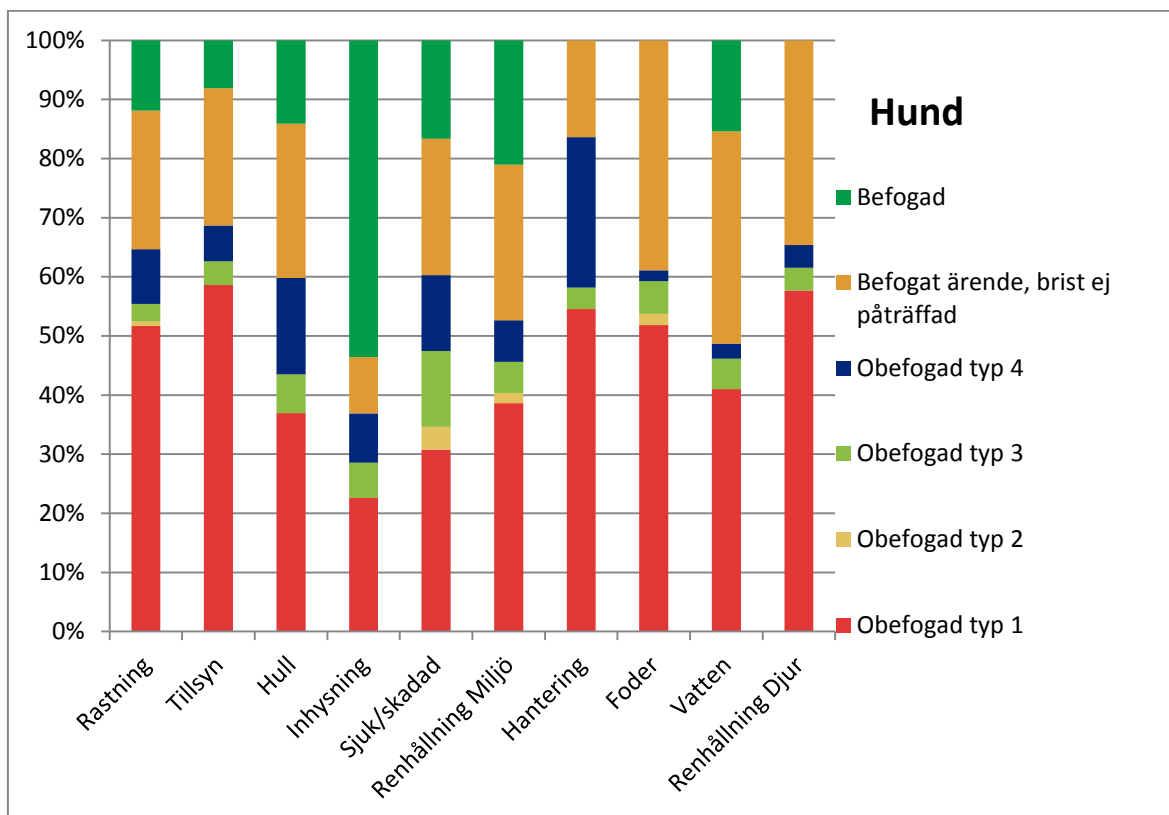
De djurslag som anmäldes i störst utsträckning var hund, häst, katt och nötkreatur. Efter att ha granskat samtliga anmälningar kan konstateras att de anmälda brister som ofta resulterar i en obefogad kontroll skiljer sig mellan djurslagen, varför det är mest intressant att studera resultaten djurslagsvis.

5.1.1 Hund

I figur 2 kan ses att den brist som anmäldes i störst utsträckning var ”rastning”. Från figur 3 kan konstateras att den brist som har högst frekvens av obefogade anmälningar var ”hantering” (~80 % obefogad) medan den brist som hade högst andel befogade anmälningar var ”inhysning” med över 60 % av anmälningarna befogade. ”Inhysning” är också den brist som hade högst andel anmälda brister som sedan påträffas vid kontroll. Vidare kan konstateras att den brist som i störst utsträckning fick ställningstagandet obefogad typ 1, det vill säga de fall där man vid kontroll inte kunnat se någon grund för anmälan, var ”renhållning djur”. Ingen av bristerna ”hantering”, ”foder” eller ”renhållning djur” konstaterades vid kontroll befogade. Däremot hittade man vid kontroll andra brister som resulterade i att ärendet blev befogat.

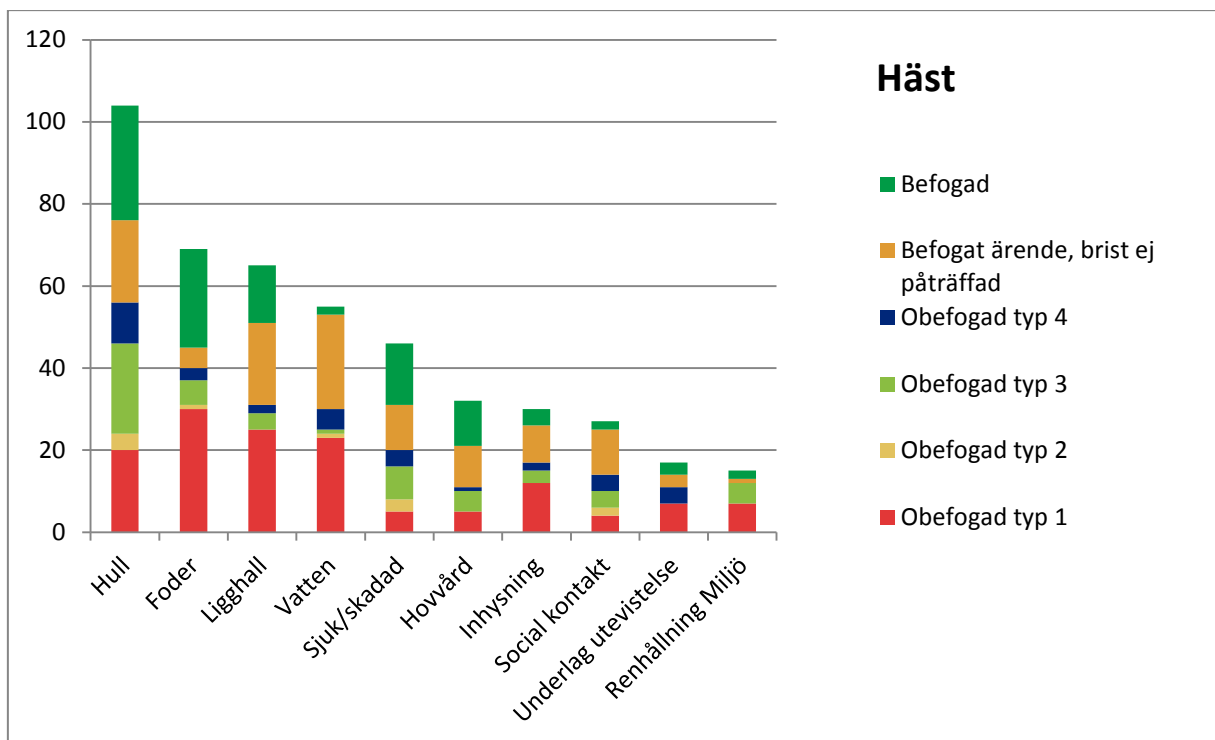
Figur 2. Diagrammet visar de tio vanligaste bristerna samt de olika ställningstagandena för hund fördelat på antal.

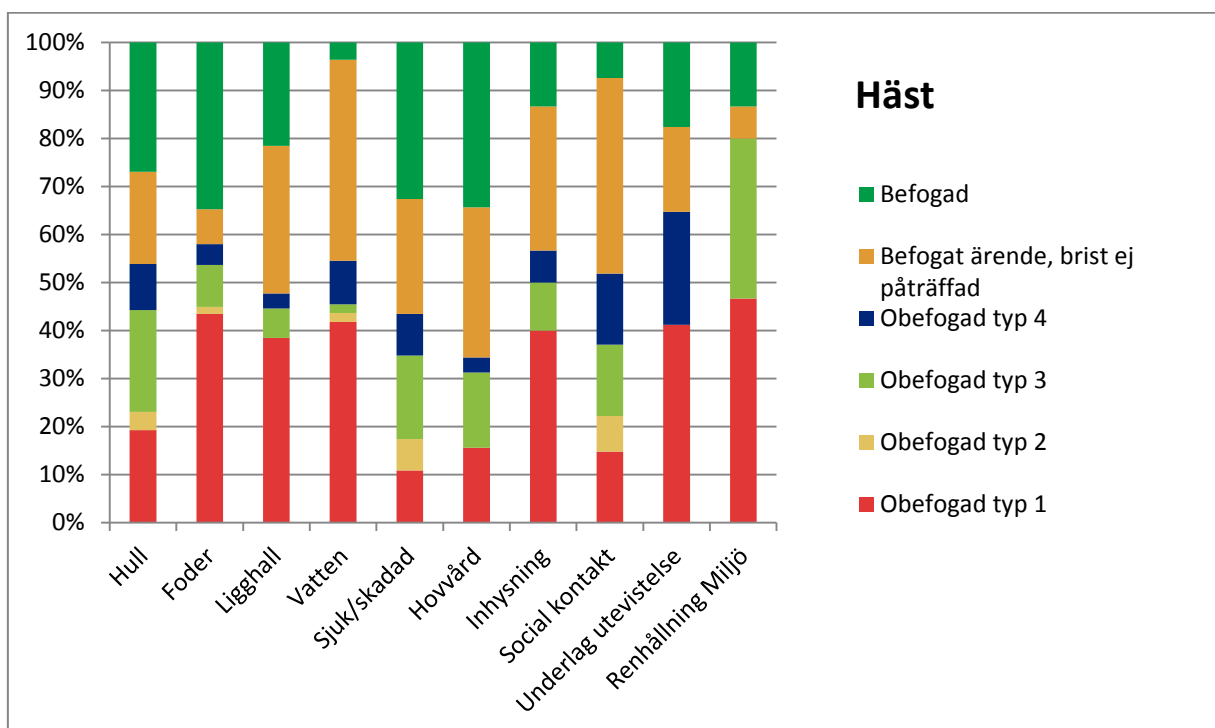
Figur 3. Diagrammet visar de tio vanligaste bristerna samt de olika ställningstagandena för hund fördelat på andel (procent).

5.1.2 Häst

Från diagrammen i figur 4 och 5 fås att den brist som anmäldes flest gånger för häst var "hull". Den brist med högst andel obefogade anmälningar var "renhållning miljö" (80 %), dock kan konstateras att en stor del av de obefogade anmälningarna var av obefogad typ 3, vilket innebär att djurägaren själv har gjort rent. "Hovvård" var den brist med högst andel befogade anmälningar. Dessutom kan konstateras att i många av de fallen då brister på hovvård anmäls har man även vid kontroll kunnat konstatera dessa brister. "Vatten" var den brist med störst andel av obefogad typ 1. "Vatten" var också den brist med lägst procent verkligt befogade anmälningar (figur 5): i de flesta fall då anmälningar angående vatten blivit befogade beror det på att andra brister konstaterats vid kontroll.

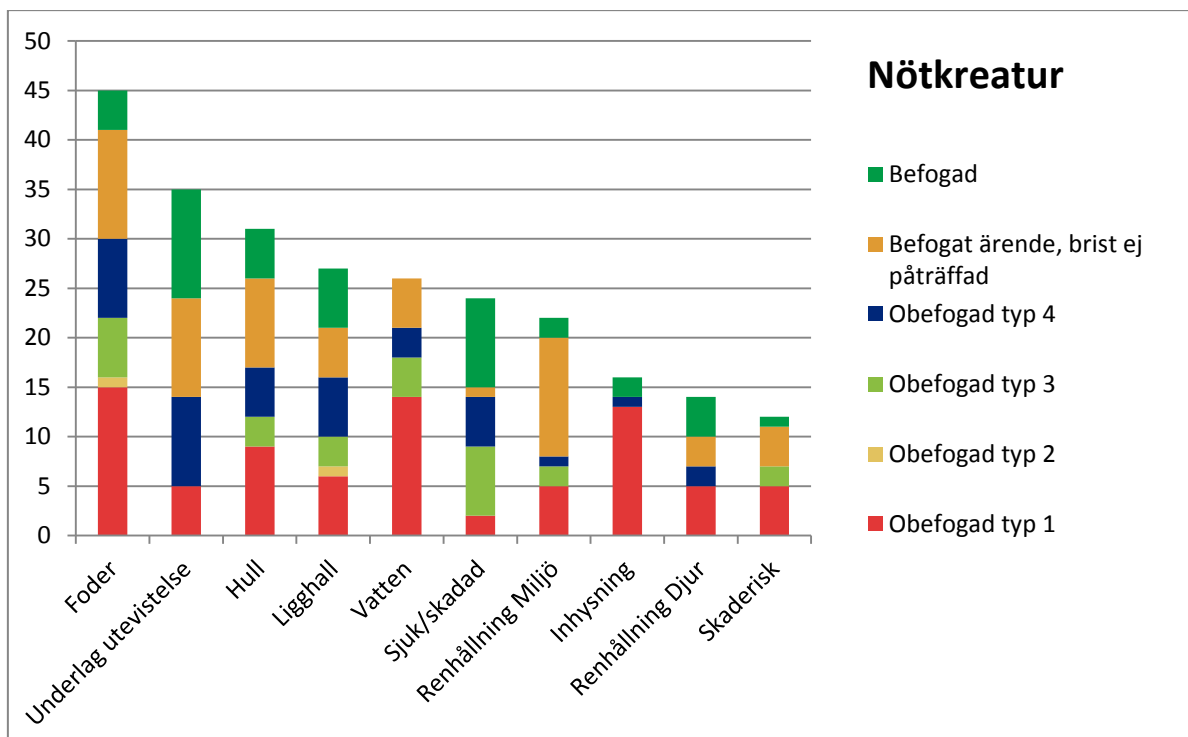
Figur 4. Diagrammet visar de tio vanligaste bristerna samt de olika ställningstagandena för häst fördelat på antal

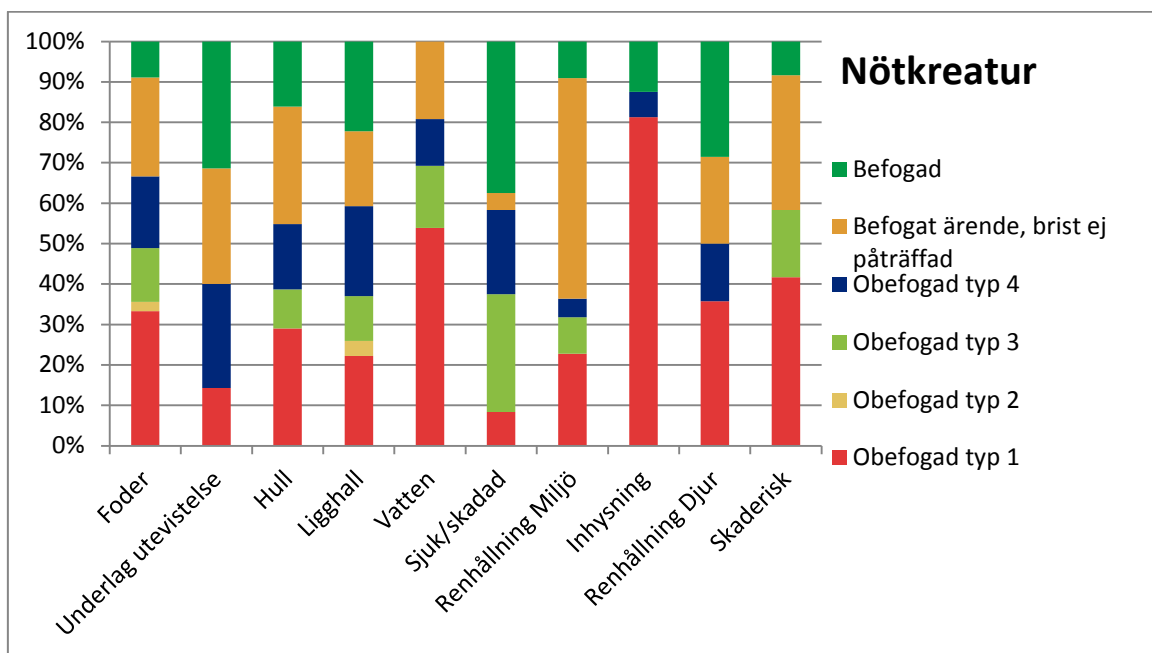
Figur 5. Diagrammet visar de tio vanligaste bristerna samt de olika ställningstagandena för häst fördelat på andel (procent).

5.1.3 Nötkreatur

I figur 8 ses att "foder" var den brist som anmäldes i störst utsträckning för nötkreatur. Från figur 9 kan man konstatera att "inhysning" var den brist med högst frekvens av obefogade anmälningar (~85 % obefogade) och större delen av dessa var av obefogad typ 1. "Renhållning miljö" var den brist med högst andel befogade anmälningar. För anmälningar gällande "renhållning miljö" kunde man även vid merparten av kontrollerna konstatera samma brist. För "sjuk/skadad" kan konstateras att en mycket liten del av anmälningarna var helt ogrundade (obefogad typ 1); en stor del av dessa anmälningar var obefogad typ 3, där det vid anmälningstillfället funnits en brist, som åtgärdats av djurhållaren.

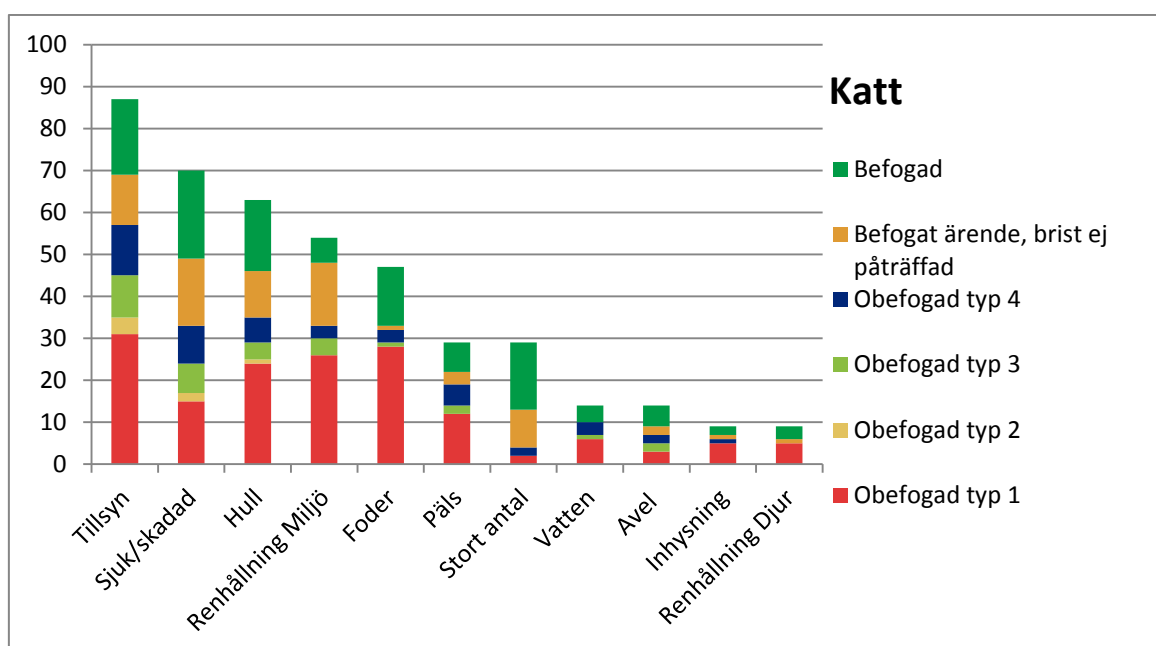
Figur 8. Diagrammet visar de tio vanligaste bristerna samt de olika ställningstagandena för nöt fördelat på antal

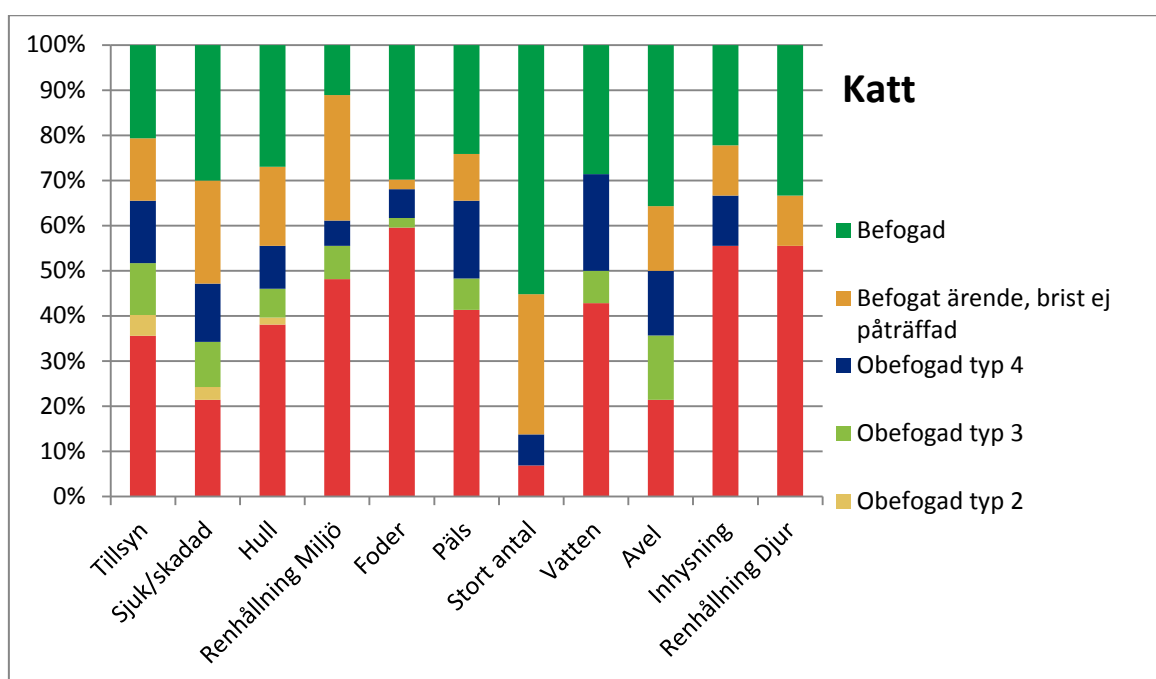
Figur 9. Diagrammet visar de tio vanligaste bristerna samt de olika ställningstagandena för nöt fördelat på andel (procent).

5.1.4 Katt

Av figur 6 framgår att det är "tillsyn" som har högst antal anmälningar. Bristen med högst andel av obefogade kontroller var "vatten" (>70 % obefogade). Den brist som hade den högsta procenten befogade anmälningar var "stort antal" (85 % befogad). För denna brist konstaterades även i de flesta fall samma brist vid kontroll. Högst andel av obefogad typ 1 hade "foder", vilket innebär att man vid kontroll inte kunde se någon grund för dessa anmälningar.

Figur 6. Diagrammet visar de tio vanligaste bristerna samt de olika ställningstagandena för katt fördelat på antal

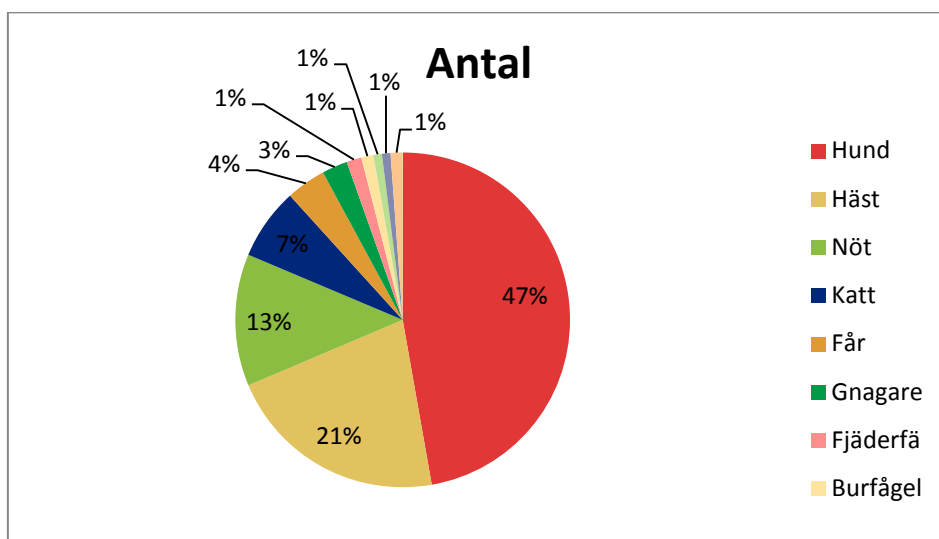

Figur 7. Diagrammet visar de tio vanligaste bristerna samt de olika ställningstagandena för katt fördelat på andel (procent).

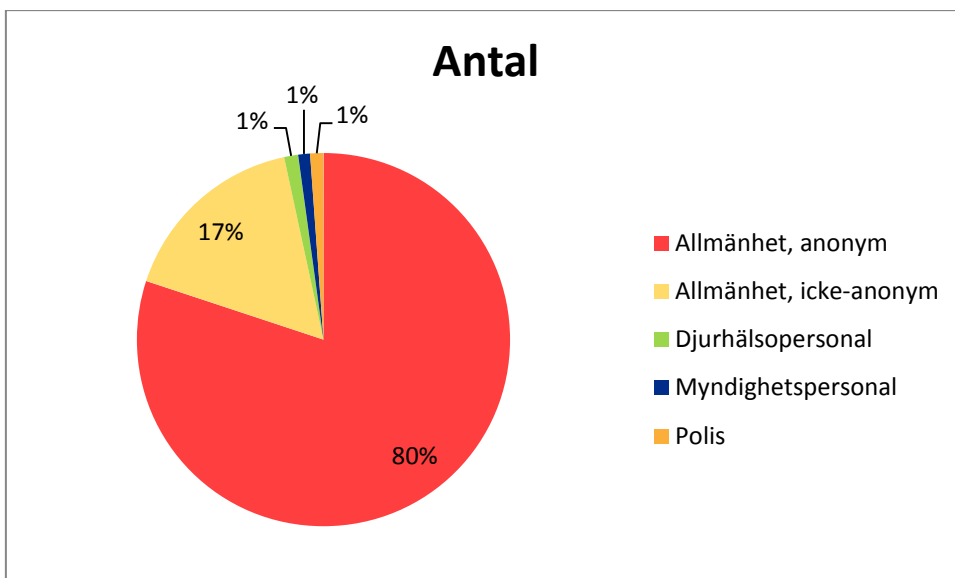
5.2 Frågeställning 2.

Hur ser fördelningen ut med avseende på djurslag, anmälare, ställningstagande och detaljeringsgrad?

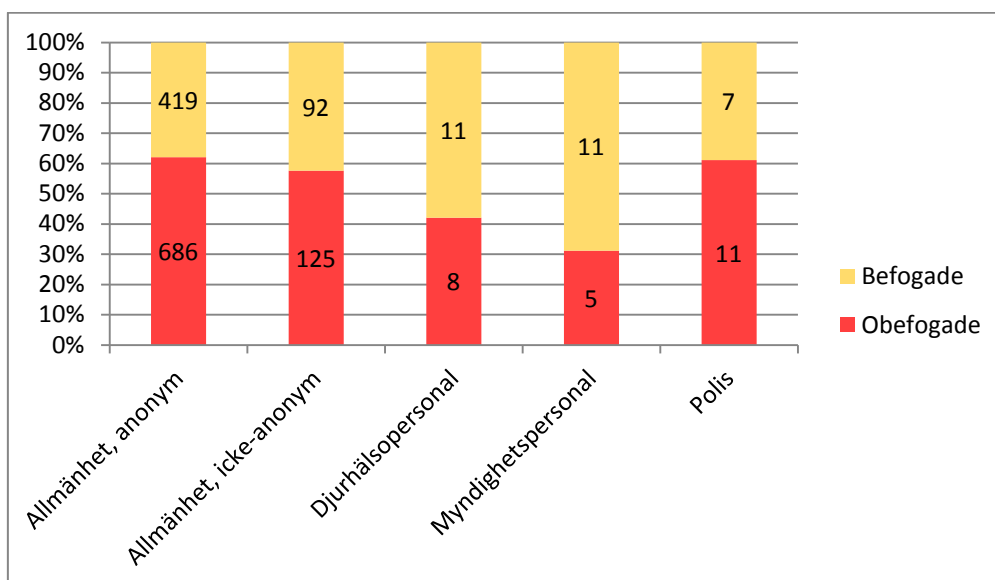
Angående djurslag stod anmälning på hund för närmare hälften av alla anmälningar (se figur 10). Därefter följde hästar (21 %), nötkreatur (13 %), katt (7 %) och sedan får (4 %). Gnagare, fjäderfä och burfågel förekom endast i mycket liten utsträckning. Gällande fördelning av anmälare kan konstateras att anonyma anmälningar var i klar majoritet och också de som i störst utsträckning resulterade i en obefogad kontroll (figur 11). Dock är skillnaden endast marginell mot de icke-anonyma anmälarna och anmälningar från polis, som även de resulterade i omkring 60 % obefogade kontroller. Djurhälsopersonal och myndighetspersonal hade de lägsta andelarna av obefogade anmälningarna, men står liksom anmälningar från polis för en synnerligen liten del av det totala anmälningssantalet. Gällande fördelning av ställningstagande (figur 12) representerar de till synes helt ogrundade anmälningarna (obefogad typ 1) omkring hälften av de obefogade. Dessutom kan konstateras att det totala antalet obefogade anmälningar kraftigt översteg antalet befogade. För detaljeringsgraden (se figur 13) gäller att ärenden med låg detaljeringsgrad i större utsträckning var obefogade. Andelen obefogade tycks således sjunka ju mer detaljerad anmälan är.

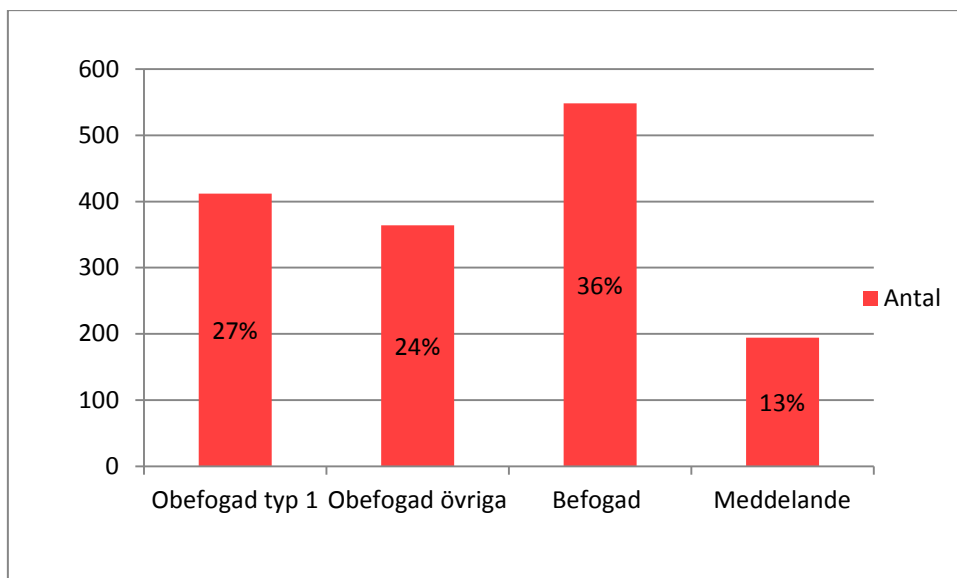
Figur 10. Diagrammet visar fördelningen av djurslag för det totala antalet anmälningar.

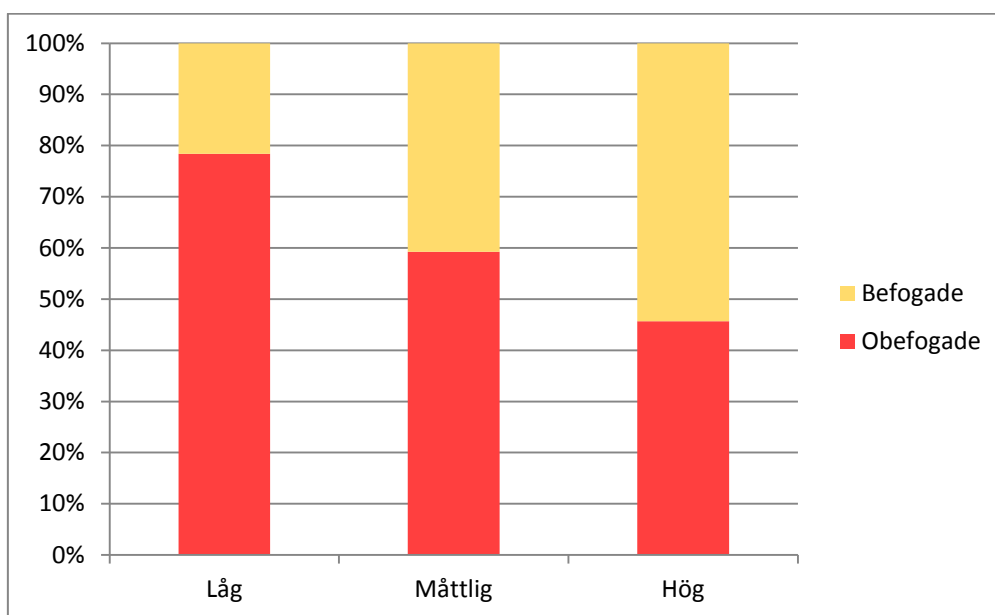
Figur 11a. Diagrammet visar fördelningen av anmälare.

Figur 11b. Diagrammet visar fördelningen bland olika typer av anmälare gällande andel befogade och obefogade. Siffrorna i staplarna visar antalet anmälningar för respektive ställningstagande och anmälningstyp. Benämningen myndighetspersonal innefattar alla anmälningar inkomna från myndigheter, bland andra kommunen.

Figur 12. Diagrammet visar utfallet för det totala antalet anmälningar, inklusive de som hanterats med brev (meddelande). Här visas Obefogad typ 1 för sig och 2-4 tillsammans. Detta för att ge en tydligare bild av andelen till synes ogrundade anmälningar i relation till de övriga och de befogade. I staplarna ses procentandelen av respektive kategori utav det totala antalet anmälningar.

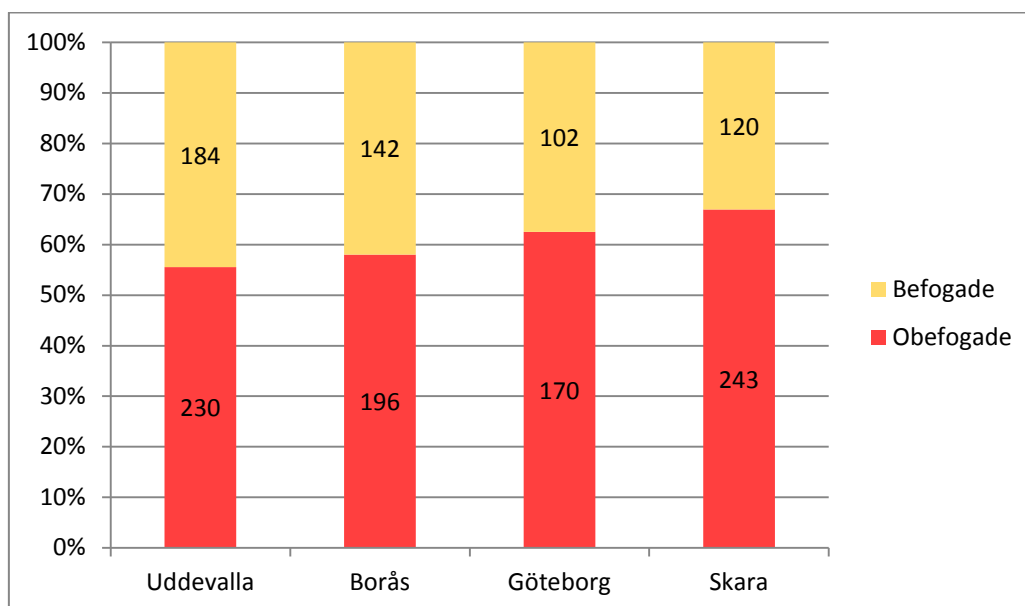
Figur 13. Diagrammet visar relation mellan detaljeringsgrad av anmälan och ställningstagande.

5.3 Frågeställning 3.

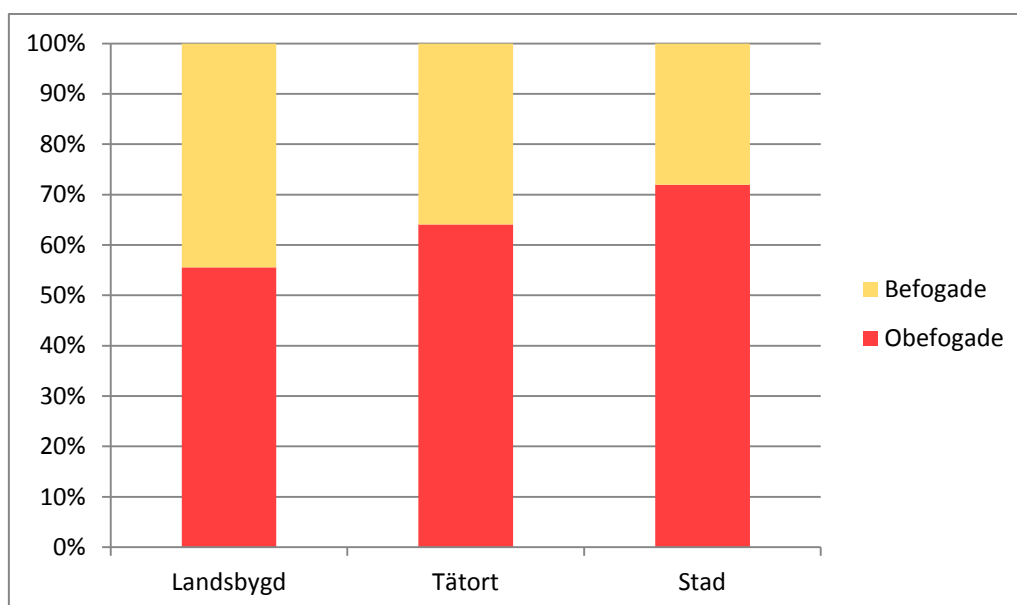
Finns det geografiska variationer med avseende på andelen befogade och obefogade ställningstaganden?

När man tittar på fördelningen mellan de olika kontoren (se figur 14) vad gäller obefogade och befogade anmälningar ser man dels att Uddevalla var det kontor där man tog emot flest anmälningar, men också att det var det kontor med lägst andel obefogade ärenden.

Angående geografisk placering (figur 15) kan konstateras att landsbygd hade en lägre andel obefogade anmälningar i jämförelse med tätort och stad.

Figur 14. Diagrammet visar fördelning av ställningstagande för de olika kontoren. Siffrorna i staplarna visar antal anmälningar för respektive ställningstagande och kontor.

Figur 15. Diagrammet visar fördelningen av obefogade respektive befogade anmälningar för landsbygd, tätort och stad.

5.4 Frågeställning 4.

Hur upplever djurskyddshandläggarna problematiken med obefogade ärenden?

Samtliga djurskyddshandläggare uttrycker att de generellt sett inte upplevde obefogade anmälningar som skadligt för förtroendet mellan länsstyrelsen och de anmälda djurhållarna. Endast i enstaka fall, om en djurhållare upprepade gånger får besök på grund av anmälningar som visar sig vara obefogade, kan denne bli irriterad. Tvärtom ansåg flera

av handläggarna att det blir ett positivt möte där djurhållarna uttrycker att handläggarna gör ett viktigt arbete. De upplevde heller inte obefogade anmälningar som ett direkt hinder i arbetet, utan såg dem snarare som en normal del av arbetsbelastningen. En av handläggarna nämnde att de obefogade kontrollerna ger möjlighet att ge de djurhållare som gör ett bra jobb ett erkännande, men att det såklart är tråkigt när det blir många på rad då detta tar tid från att komma fram till de som är befogade. Samtliga handläggare sa att de undviker att låta sina personliga bedömningar av en djurhållares trovärdighet påverka utfallet- ”är det en brist vid tidpunkten så är den en brist. Vi får gå på fakta och det vi ser”. Dock nämnde ett par av dem att de ofta får en magkänsla för om personen talar sanning eller inte och att de då kan försöka påverka genom att föra en diskussion med djurhållaren. En av handläggarna sa att man ibland får en känsla av att det vanligtvis inte är god djurhållning, men att inga brister påträffas vid tidpunkt för kontroll. I dessa fall går det inte att göra något och att ha extra uppsikt över just den djurhållaren skulle också innebära mer resurser.

På frågan om vad de ansåg om att kunna dela upp ställningstagandet *Obefogad* i fler kategorier är två av handläggarna positiva. En av dem sa att det skulle kunna vara bra med en mellannivå för de fall då man misstänker att det finns en brist, men som inte går att verifiera. De andra två handläggarna trodde att det skulle vara svårt med fler ställningstaganden. En av dem nämnde att det finns många olika varianter, som att en del blir obefogade på grund av en bedömningsfråga, t. ex hullbedömning, där det kan finnas ett visst mått av subjektivitet.

Samtliga handläggare var positiva till att det numera är specifika administratörer som tar emot anmälningarna. De konstaterade att detta frigjort mycket tid och att telefonisterna är duktiga på att ställa motfrågor för att få fram relevant information. Ett par av dem uttryckte också att i de fall då djurhållaren vill veta vem en anonym anmälare är, är det skönt att kunna säga att det är en telefonist som tagit emot samtalet.

På frågan om vad de tror att orsakerna är till det stora antalet obefogade anmälningar konstaterade samtliga att det nog till stor del beror på okunskap, dels om hur djur ska hållas och dels om lagstiftningen, och att andelen okynnesanmälningar i verkligheten är ganska liten. En av handläggarna nämnde också internet som en källa till varför man anmäler: ”*man ser något på någons blogg eller Facebooksida och anmäler. Information sprids snabbt och många får tillgång till den*”.

Åsikterna kring webb- kontra telefonanmälningar går isär något då ett par av handläggarna tyckte att webbanmälningar leder till att anmälare skriver mycket text men med få relevanta detaljer. En av handläggarna tyckte dock att det är bra, att man får ut mycket och detaljerad information från webbanmälningarna. Den administratör som intervjuats uttryckte att webbanmälningar ofta är ”tunna” informationsmässigt, men att med den nuvarande arbetsbelastningen är de ett nödvändigt alternativ. En handläggare ansåg att webbanmälningar är sämre ur en integritetsaspekt eftersom de innebär att nedsättande saker kan skrivas om djurhållaren, sådant som vid en telefonanmälan skulle sällas bort efter diskussion med anmälaren. En av handläggarna uppgav integriteten som ett problem

även för den som anmäler: ”många skriver sitt namn, adress, telefonnummer och sedan att de vill vara anonyma. De förstår inte att det de skriver räknas som en offentlig handling”. Det nämndes också att även om man kan stoppa fler obefogade anmälningar via telefon upplevs en del anmälare veta vilken brist de behöver anmäla för att länsstyrelsen ska göra en kontroll: ”de slänger gärna in att hunden också är mager, för de vet att då behöver vi åka ut”.

6 DISKUSSION

6.1 Fördelning av brister

6.1.1 Hund

De brister med högst andel obefogat ställningstagande var ”hantering”, ”tillsyn” och ”rastning”. ”Hantering” hade en mycket hög andel obefogade anmälningar, varav drygt 50 % obefogad typ 1. Detta beror förmodligen på att det är en brist som är svår att kontrollera; djurskyddshandläggaren får lita på vad djurägaren säger och titta på hundens beteende. I de fall då ”hantering” fått ställningstagandet obefogad typ 4 har djurägaren ofta erkänt att den ”tog lite hårt” i hunden. Anmälaren har dock ansett denna handling som misshandel. Den subjektiva bedömningen av situationen understryker det komplexa i dessa anmälningar, i synnerhet då de ska bedömas i efterhand. Brister i kategorin ”hantering” hade inga verkligt befogade anmälningar utan de fall då en anmälan blivit befogad berodde det på andra brister som påträffats vid inspektion. Det kan i dessa fall tänkas att en djurhållare som hanterar sin hund uppseendeväckande hårdhänt generellt har en annan syn på djurhållning som inte överensstämmer med lagstiftningen och att det i dessa fall leder till att andra brister upptäcks vid kontroll. Kategorin ”tillsyn” hade en stor del av ställningstagandet obefogad typ 1 och var även den brist som efter ”rastning” anmäldes i störst utsträckning. En möjlig orsak till den höga andelen av obefogade anmälningar för denna brist är att den i detta arbete även täcker in de mer vaga anmälningarna som att hunden inte ”sköts rätt” och liknande. Har anmälan inga tydliga brister angivna är risken större att den blir obefogad, vilket kan ses i diagrammet över detaljeringsgrad, figur 13. ”Rastning” särskilde sig på grund av det stora antalet anmälningar. En tänkbar orsak till varför rastning anmäls i så stor utsträckning kan vara att det är en brist som syns för allmänheten och att man som anmälare inte behöver vara särskilt kunnig om hundar för att konstatera, eller ha en åsikt om, att hunden inte rastas ordentligt. ”Rastning” hade också en hög andel anmälningar som fått ställningstagandet obefogad typ 1. Detta kan bero på att det är en brist som i likhet med ”hantering” är mycket svår att kontrollera, handläggaren får till stor del lita på vad djurägaren säger. I flera fall visade det sig också att djurägaren hade ordnat med rastning när han eller hon inte var hemma, medan anmälaren hade dragit slutsatsen att hunden inte rastats eftersom djurägaren varit borta. Efter ”rastning” och ”tillsyn” var ”hull” den brist som anmäls i störst utsträckning. ”Hull” hade en hög andel obefogade anmälningar. Tittar man närmre på ställningstagande ser man dock att en relativt stor del är av obefogad typ 4. I dessa fall handlar det många gånger om bedömningsfrågor, att anmälaren tycker att djuret är i underhull, vilket också stämmer, men inte till den grad att kontrollanter anser det vara

en djurskyddsbrist, det vill säga bedömningen är att hunden inte är olagligt mager. Dessa typer av anmälningar är svåra att sortera bort eftersom de beror på anmälarens egen uppfattning om vad som är acceptabelt kontra handläggarens yrkesmässiga bedömning.

Anmälningar som rör smutsiga hundar, det vill säga bristen ”Renhållning djur”, hade en mycket hög andel obefogade anmälningar där en stor del av dessa var obefogad typ 1. Anmälningar av detta slag var dock relativt få till antalet och utgör därför inget större problem för länsstyrelsen. Orsaker till att så många av dessa ärenden blir obefogade kan vara att djurhållaren kanske badat hunden, alltså kan bristen snabbt skifta, till skillnad från en hund i underhull eller en hund som är sjuk.

6.1.2 Häst

Gällande anmälningar för häst var ”renhållning miljö”, ”foder” och ”vatten” de brister som hade störst andel obefogade anmälningar. För ”renhållning miljö” är en stor del av anmälningarna av obefogad typ 3, vilket innebär att även om ”renhållning miljö” framstår som en brist med en mycket hög andel obefogade anmälningar är de flesta inte helt ogrundade och en del var t.o.m. korrekta vid anmälningstillfället. För ”vatten” har man vid kontroll endast i ett fåtal av fallen kunnat konstatera brist på vatten. Som tidigare nämnt är detta en brist som är svår att kontrollera, om det inte är tydligt att djuren saknar vatten vid tidpunkten för kontroll. I andra fall får kontrollanterna lita på vad djurägaren säger. När det gäller betande djur som häst, nöt och får kan det rimligtvis vara så att anmälaren inte sett vattnet, exempelvis att djuren har tillgång till en vattenkälla, såsom en bäck som inte syns från den plats där anmälaren stått. I likhet med brister för katt är foder till häst en brist som anmäls ofta och som i närmare 60 % av fallen är obefogad, men där en ansenlig del är obefogad typ 4. Vid närmare granskning av anmälningar med ställningstagande obefogad typ 4 fås att ett par anmälningar handlar om möjligt foder, där djurhållaren medgett att det kan vara svårt att få tag på foder av jämn kvalitet. Dessa är gränsfall mellan en bedömningsfråga huruvida fodrets kvalitet var tillräcklig eller om det faktiskt var en brist, d.v.s. att hästarna gavs möjligt foder. Detta illustrerar även svårigheterna i att skapa olika kategorier av ställningstagande då olika fall skiljer sig mycket åt avseende orsak till anmälan och bedömning vid kontroll.

”Hull”, ”foder” och ”ligghall” var de brister som anmäldes oftast. Detta kan rimligtvis bero på att de är brister som man lätt ser utan att behöva gå in i ett stall eller ens i hagen. För ”hull”, som är den brist med störst antal anmälningar, var mer än 50 % av anmälningarna obefogade. Dock är en förhållandevis stor del, omkring 20 %, obefogad typ 3 och ett fåtal var även obefogad typ 2. Slutsatsen man kan dra är att anmälningar på hull i många fall var korrekta, oftare än vad som syns i ställningstagandet. Exempel på ett sådant ärende är en häst som är i underhull, men där djurhållaren vidtagit åtgärder och nu väntar på att hästen ska öka i hull igen. ”Ligghall” hade ungefär 50 % obefogade anmälningar, större delen av obefogad typ 1 där man inte kunde se någon grund till bristen. För ”ligghall” kan tänkas att anmälaren sett att hästarna ”alltid” går ute när de i själva verket släppts ut i tidigt och tagits in sent. Endast 20 % av anmälningarna rörande frånvaro av ligghall var verkligt befogade, vilket tyder på att det är en brist som kan anses löpa hög risk att vara obefogad. ”Hovvård”

var den brist som hade lägst andel obefogade anmälningar, och där en stor del är av de obefogade var av typ 3. Generellt kan konstateras att allmänheten i regel inte anmäler hovvård som brist om det inte finns grund för det.

6.1.3 Katt

För katt var ”vatten”, ”tillsyn” och ”foder” de brister som hade högst andel obefogade anmälningar. Det ska tilläggas att även om ”vatten” var den brist som hade störst andel obefogade anmälningar var det relativt få anmälningar där vatten omnämns, vilket innebär att det inte i stor utsträckning bidrar till arbetsbelastningen med obefogade anmälningar. Det faktum att kategorin ”vatten” i många fall klassas obefogad kan troligtvis bero på att det är en svårkontrollerad brist som endast kan konstateras om det är en brist på vatten vid inspektionstillfället. Dock kan nämnas att i de fall då anmälan rörande vatten blivit befogad har det berott på att man även vid kontroll konstaterat att det fanns en brist på vatten.

Anmälningar gällande tillsyn var de vanligast förekommande för katt och dessa hade även en mycket stor del obefogade anmälningar; närmare 70 % av anmälningarna var obefogade. Tittar man på fördelningen av ställningstagande kan konstateras att obefogad typ 2, 3 och 4 representerade omkring 30 % av anmälningarna, medan man i omkring 35 % av fallen inte såg någon grund för anmälan. Som nämnts för hund är ”tillsyn” ett något vagare begrepp som dels kan innefatta att katter lämnas ensamma och dels att djurhållaren har en generell otillräcklighet i att ta hand om djuret, varför antalet av denna brist blir högt. Den relativt stora spridningen av olika ställningstaganden kan vara ett resultat av att bristen med sitt vida begrepp täcker in många olika situationer. För de situationer när anmälaren uppger att katter lämnas utan tillsyn bör man få svar på frågan om hur länge bristen setts och när den sågs senast. Kategorin ”foder” var i omkring 60 % av fallen av obefogad typ 1, men för de befogade anmälningarna påträffades bristen vid kontroll i nästan samtliga fall, se figur 7. Det är dock en svårkontrollerad brist och om katten är vid gott hull är det rimligt att utgå från att den utfodras som den ska.

Efter ”tillsyn” var ”sjuk/skadad” den brist som anmäldes i störst utsträckning. För denna brist var endast drygt 20 % av obefogad typ 1. Liksom för hund, nöt och häst hade ”sjuk/skadad” en framträdande del anmälningar av obefogad typ 3 och en mindre del ogrundade anmälningar. Detta beror rimligtvis till viss del på anmälningar från djurhälsopersonal, som även då de resulterar i ett obefogat ställningstagande i de flesta fall var korrekta vid anmälningstillfället. Med tanke på statistiken vore det intressant med ett alternativt ställningstagande för dessa typer av anmälningar. I de obefogade fallen har bristen ofta varit svårkontrollerad, i andra fall har djuret tillfrisknat så att det vid tidpunkt för kontroll inte finns något att anmärka på. En parallell kan här dras till anmälningar gjorda av Livsmedelsverkets officiella veterinärer i samband med slakt, som till stor del resulterar i ett obefogat ställningstagande. Detta ofta på grund av att man vid kontroll inte hittat några ytterligare djur med den anmälda bristen; detta innebär naturligtvis inte att anmälan var oriktig, men att den endast gällde det slaktade djuret som sedan inte kan kontrolleras igen. För en mer rättvis framställning av ärenden anmälda av djurhälsopersonal vore det intressant med ett alternativt ställningstagande som ”brist gick ej att kontrollera/djur avlivat”, vilket skulle kunna vara relevant oavsett anmälare.

Bristen ”stort antal” särskiljer sig eftersom den i mer än 85 % av fallen var befogad. En orsak till detta kan vara de fall då en djurägare tappat kontroll över sin djurhållning, kanske på grund av inblandning av herrelösa katter. Detta kan i sin tur medföra att djurägaren inte har möjlighet att ge sina djur tillräcklig tillsyn och löper risk att bli anmäld för det stora antalet ovårdade katter som stör i bostadsområdet. De anmälningar då man vid kontroll konstaterat andra brister än den som anmälts, ca 30 % av fallen, kan tänkas bero på att det i många fall medföljer andra problem när en djurhållare har ett stort antal katter, även om antalet inte överskrider vad som är tillåtet enligt 16§DL, som bristande tillsyn och sjuka katter med ovårdad päls.

6.1.4 Nötkreatur

”Inhysning”, ”vatten” och ”foder” var de brister med högst andel obefogad ställningstagande, varav inhysning har en markant del anmälningar av obefogad typ 1. Ett par av anmälningarna gällande inhysning berörde brister som att djuren hölls i för små boxar, vilket länsstyrelsen sedan konstaterat inte var fallet. För dessa anmälningar kan man misstänka att okunskap om hur man håller produktionsdjur ligger till grund för anmälan. Detta uppgav även en av handläggarna vid intervjun, att många inte känner till den lagstiftning som gäller för produktionsdjur utan baserar sin anmälan på vad de anser är rimligt för ett sällskapsdjur. Gällande ”vatten” har kontrollanter inte vid något tillfälle hittat brist på vatten vid kontroll. I likhet med anmälningar för häst kan det vara så att anmälaren helt enkelt inte sett vattnet för att det varit dolt i hagen. Brister rörande foder var endast i ett fåtal av fallen verkligt befogade och i omkring 15 % av fallen var de obefogad typ 3. I dessa fall kan det röra sig om att anmälaren ansett att djuren haft för lite bete men när länsstyrelsen väl kommit ut har djurägaren bytt betesmark till djuren. Anmälaren såg kanske djuren precis i det skedet då det vara dags för byte av hage och i dessa fall är frågan om hur länge bristen setts användbar att få svar på för att kunna göra en bedömning av situationen. Obefogad typ 4 stod för närmare 20 % av anmälningarna. Det kan bland annat handlat om fall då anmälaren ansett att djuren inte haft något foder och där kontrollant sedan konstaterat att hagen varit nedbetad, men inte till den grad att det bedömts som en brist. I dessa fall rör det sig om en bedömnings- respektive kunskapsfråga, som resulterat i att en djurhållare anmälts.

För nöt finner man att anmälningar rörande bristerna ”foder”, ”underlag utevistelse” och ”hull” var de vanligaste. ”Underlag utevistelse” hade 40 % obefogade anmälningar varav en låg andel obefogad typ 1 och resten obefogad typ 4. Anmälningar som rör leriga hagar var således sällan ogrundade, men den höga andelen obefogad typ 4 kan bero på att det i många fall varit en bedömningsfråga om var gränsen går för att det ska anses vara en djurskyddsbrist. ”Hull” hade ca 55 % obefogade anmälningar, varav knappt 30 % var obefogad typ 3 och typ 4.

Det bör nämnas att de flesta anmälningar innefattar flera brister, vilket i praktiken innebär att även om man konstaterat att exempelvis ”inhysning” för nöt nästan alltid är obefogad nämns den kanske tillsammans med att djuren lever i en smutsig miljö, vilket är en typ av anmälan som oftast är befogad. I detta arbete har bristerna konstaterats enskilt, men verkligheten är mer komplex än så, vilket gör det svårare att prioritera bland

anmälningarna. Som framgår av intervjuerna upplevde dessutom handläggare att en del anmälare vet vad de ska skriva för att länsstyrelsen ska prioritera anmälan högt.

6.2 Fördelning av djurslag

Tittar man på fördelningen gällande djurslag framgår att hund var det djurslag där flest anmälningar skett. Detta är inte särskilt uppseendeväckande; hunden har bland djuren en särställning hos människan och är vårt näst vanligaste husdjur (Manimalisrapporten, 2009). Därefter följde häst, vilket också ter sig naturligt eftersom häst är ett djurslag som hålls som fritids- och sällskapsdjur och som många människor kommer i kontakt med i sin vardag (Manimalisrapporten, 2009). På tredje plats kom nöt, vilket heller inte är särskilt förvånande då betande nötkreatur är mer tillgängliga för allmänhetens beskådan än exempelvis grisar och fjäderfä som framförallt hålls inomhus.

6.3 Fördelning av anmälare

Majoriteten av anmälningarna (omkring 80 %) gjordes av anonyma anmälare. Av dessa var drygt 60 % obefogade. När man tittar på anmälningar från icke-anonym allmänhet ser man dock att de har en nästan lika hög andel obefogade (58 %) som de anonyma. Det verkar inte som att typ av anmälare har ett nämnvärt stort samband med utfallet; en anmälan löper nästan lika stor risk att bli obefogad från en icke-anonym anmälare som från en anonym. Även anmälningar från polis var i relativt stor utsträckning obefogade, omkring 60 %. Det behöver nödvändigtvis inte vara så att poliserna har fel i sin anmälan, de har ofta god insyn i djurhållningen eftersom de i många fall gjort hembesök hos den anmälda. Däremot kan djurhållningen upplevas som dålig utan att den konkret strider mot någon paragraf i djurskyddslagstiftningen. En ostädad och smutsig bostad ger ett dåligt intryck av den anmälda och dennes situation och det är lätt att misstänka att djuren heller inte sköts som de ska, även om så inte behöver vara fallet. Dessutom kanske den anmälda blivit mer uppmärksam efter ett polisbesök och misstänker att länsstyrelsen kan komma att göra en kontroll, och därför hunnit förbättra situationen. Antalet anmälningar från polis är emellertid lågt, bara 18 anmälningar var inkomna under den granskade perioden och därmed kan konstateras att de inte utgör någon större arbetsbörda för länsstyrelsen. Sammantaget verkar det inte vara typen av anmälare som man ska fokusera på för att finna en lösning till problemet med det stora antalet obefogade anmälningar.

6.4 Fördelning ställningstagande

Gällande fördelningen av anmälningar och ställningstagande kan konstateras att andelen obefogade anmälningar kraftigt översteg andelen befogade. Dock var det bara i drygt hälften av de obefogade ärendena som man inte kunnat se någon grund till anmälan (obefogad typ 1). Denna fördelning är tänkvärd då den säger något om anledningarna till varför man anmäler. Av detta framgår dessutom att de anmälningar som länsstyrelsen bör försöka undvika är de obefogade typ 1, som utgör närmare en tredjedel av alla anmälningsärendena. För obefogade av typen 2 och 3 fanns det i många fall en brist vid anmälningstillfället varpå anmälaren haft skäl att anmäla. Dessa typer av ställningstagande är intressanta då de skiljer sig från typ 1 och 4 i det att det är en korrekt bedömning av situationen. För typ 2 gäller också att handläggare inte kunnat kontrollera bristen. En av de intervjuade handläggarna påpekade detta som en lucka i klassificeringssystemet; att

ställningstagandet ”obefogad” innefattar även de fall då man inte kunnat kontrollera det som anmälts. På detta vis kan kategoriseringen av ställningstagande vara för grov, eftersom det bakom ”obefogad” ryms en mängd olika varianter av utförda kontroller. Ett fall av obefogad typ 4 kan vara där anmälaren uppfattat en hund som för mager och där kontrollanter kunnat konstatera att hunden är i ett hull under det normala, men inte så allvarligt att det bedöms vara en brist. I dessa fall handlar det nog i stor utsträckning om subjektiva bedömningar och bristande kunskap, dels om djuret ifråga och dels om vad lagstiftningen kräver. Anmälningar av obefogad typ 1 behöver inte nödvändigtvis vara så kallade okynnesanmälningar bara för att man inte hittat en brist utan även dessa kan bero på bristfällig kunskap om djuret och lagstiftningen. Detta stärker de av handläggarna uttryckta uppfattningen om att de flesta anmälare handlar i god tro; att många anmäler på grund av bristande kunskap eller till följd av olika åsikter om hur djur bör hållas. Rent praktiskt kan det finnas svårigheter i att ha flera kategoriseringar för obefogad ställningstagande eftersom kontrollanterna då måste ta in andra aspekter i sin bedömning, och inte bara konstaterandet av en brists frånvaro eller förekomst. Detta innebär att de även måste ta i beaktande vad som sagts i anmälan och vad djurhållaren påstår, detta gäller bl. a. för de som fått obefogad typ 3 och där djurägaren vidtagit åtgärder efter det att anmälan kommit in. Sammantaget kan konstateras att det vore intressant att vidare undersöka vad som döljer sig bakom ett obefogad ställningstagande, om än bara för statistiskens skull, och att i större utsträckning kunna redovisa varför man anmäler samt på vilka grunder. Känner man till detta kan man få en tydligare uppfattning om vad som ligger till grund för den stora mängden obefogade anmälningar och hur man bäst ska angripa problemet. Svårare är det att sortera bort obefogade anmälningar genom att enbart titta på bristerna eftersom en och samma anmälan i många fall rör ett flertal brister, varav i vissa fall endast en anses befogad. I andra fall klassificeras ingen av de nämnda befogad men däremot hittar man på plats andra brister som resulterar i en befogad kontroll. En av handläggarna uttryckte att de flesta ärenden är ”*mer eller mindre befogade*”, eftersom någon slags brist ofta konstateras på plats.

För vissa av de anmälningar som klassificerats som obefogad typ 4 kan tänkas att länsstyrelsen genom kontroll förhindrat att djurlidande på sikt uppstår. För att återkoppla till exemplet med den magra hunden; kontroll skedde vid en tidpunkt då hundens hull ännu inte kunde bedömas vara en brist, men besöket kan sedan ha förhindrat att djurägaren tillät hunden magra av ytterligare. På liknande sätt har ett flertal anmälningar på fastbundna hundar klassificerats som obefogad typ 4, eftersom inspektörer inte kunnat konstatera en brist och ägaren uppgett att hunden endast var bunden kortare stunder. Dessa fall är svårkontrollerade, men medför förhoppningsvis att djurhållaren ser över sin djurhållning, antingen av rädsla för ny anmälan eller på grund av en tankeställare kring sitt djurs välfärd.

6.5 Fördelning detaljeringsgrad

Av diagrammet som visar fördelningen av detaljeringsgrad på befogad respektive obefogad kan ses att andelen befogade anmälningar ökar med en ökad detaljeringsgrad. Detta pekar på att ju mer relevant information som anmälaren anger desto större är sannolikheten för att anmälan kommer att klassificeras som befogad. När jag har bedömt detaljeringsgraden

har jag inte tittat på mängden text utan på antal relevanta detaljer som nämnts i texten; hur väl anmälaren verkar känna till djurets situation och hur tydlig anmälan är i att ange bristen. Det bör nämnas att denna bedömning naturligtvis är subjektiv och kan uppfattas olika beroende på vem som granskar anmälan. Dock är det intressant att se ett mönster som tydligt pekar på vikten av att få fram så mycket relevant information som möjligt när anmälan görs. Länsstyrelsen i Västra Götaland använder sig av webbanmälningar som ett komplement till anmälningar per telefon. Flera av de intervjuade handläggarna uttryckte att webbanmälan ofta leder till att anmälaren kan skriva långa utlägg med få relevanta detaljer. Med tanke på detta bör kanske anmälaren i samband med anmälan informeras om vikten av att ange detaljer och korrekt information samt att det inte är längden på anmälan som är avgörande för länsstyrelsen. En av handläggarna var dock av åsikten att en del anmälare vet vilken information som länsstyrelsen kräver för att göra en kontroll. Sådana situationer är naturligtvis svåra att undvika; för att säkra ett gott djurskydd måste länsstyrelsen ingripa vid misstanke om att djur far illa.

6.6 Fördelning geografisk placering

Den geografiska placeringen tycks ha viss inverkan på utfallet av en anmälan. Tittar man på fördelningen mellan landsbygd, tätort och stad tycks det vara så att ju mer tätbefolkat desto fler obefogade anmälningar. En orsak till detta kan vara att anmälningarna ser olika ut beroende på placering, som att fler sällskapsdjur anmäls i tätort och stad medan anmälningar gällande produktionsdjur framförallt rör landsbygden. Det kan också bero på att det eventuellt förekommer en högre del okynnesanmälningar i tätbefolkade områden, som att en anmälare är upprörd över grannen och anmäler denne för misskötsel av hund. Det kan även handla om att djuren är mer synliga i stadsmiljö för allmänheten och dess preferenser gällande djurskötsel, vilket skulle kunna leda till en högre del anmälningar grundat på okunskap gällande lagstiftningen. En annan aspekt, som är kopplad till att djurhållningen syns mer för allmänheten, är att anmälningarna i tätort/stad i större utsträckning handlar om brister som rastning och hantering av hund. Dessa är brister som i stor utsträckning klassificeras som obefogade vilket leder till en ökning av andelen obefogade anmälningar i tätbebyggda områden. Gällande fördelningen mellan kontoren sågs endast mindre variationer, där Uddevalla hade den lägsta andelen obefogade anmälningar och Skara hade den högsta andelen. Dessa variationer kan bero på ett flertal olika faktorer och för att dra någon slutsats bör först djurslagsfördelningen mellan kontoren undersökas närmare. Även då detta arbete endast grundats i anmälningar inkomna till Länsstyrelsen i Västra Götalands län kan resultaten tänkas vara representativa även för andra län eftersom Länsstyrelsen i Västra Götaland är den största av landets länsstyrelser och innefattar både landsbygd, tätort och stad.

6.7 Sammanfattning av frågeställningar

Frågeställning 1. *Går det att finna en eller flera typer av anmälda brister som oftare än andra resulterar i en obefogad kontroll?*

Det är möjligt att för respektive djurslag urskilja anmälda brister som resulterade i en hög andel obefogade kontroller. Som konstaterats finns en stor variation bakom det obefogade ställningstagandet för dessa brister, där en del anmälningar verkade vara utan grund,

medan andra inte gick att kontrollera. För vissa anmälningar fanns fog, men djurhållaren var redan i en process att korrigera bristen. För andra anmälningar kunde man se skäl till att djurhållaren blivit anmäld, men anmäld brist bedömdes inte strida mot djurskyddslagen. I många fall klassificerades anmälningarna som befogade på grund av att man vid kontroll konstaterat andra brister än de anmälda. Dessutom anmäls sällan enstaka brister, utan en anmälan innehåller ofta ett flertal olika påstådda brister. Detta faktum utgör en begränsning i detta arbete, som endast har undersökt bristerna separat. För en mer korrekt uppfattning bör man således undersöka brister i relation till andra. Man bör studera mer övergripande hur en anmälan ser ut och vilka faktorer som verkar ha störst påverkan på utfallet. Det är rimligtvis inte bristerna i sig, utan en kombination av detaljeringsgrad, antal nämnda brister, djurslag och anmälare etc. som påverkar utfallet. För detta krävs därmed ett mer komplext angreppssätt och en djupare analys än vad detta arbete tillhandahåller.

Frågeställning 2. *Hur ser fördelningen ut med avseende på djurslag, anmälare, ställningstagande och detaljeringsgrad?* Hund var det djurslag som flest anmälningar berörde, följt av häst, nöt och katt. Gällande anmälare står ”allmänhet, anonym” för omkring två tredjedelar av alla anmälningar. Av fördelningen av ställningstagande kan dock konstateras att typ av anmälare inte nämnvärt tycks påverka utfallet, eftersom de icke-anonyma anmälningarna från allmänheten resulterar i nästan lika stor del obefogade anmälningar som de anonyma. Resultaten från undersökning av detaljeringsgradens inverkan på utfallet pekar på att ju mer detaljerade en anmälan är, desto troligare är det att den kommer klassificeras som befogad. Dock ska nämnas att bedömningen av detaljeringsgraden i detta arbete har varit subjektiv och metoden kan därmed ifrågasättas. Rörande ställningstagande kan konstateras att ”obefogad typ 1”, det vill säga till synes ogrundade anmälningar, står för den största andelen inkomna anmälningar. I övriga fall kan dock inte påstås att anmälan verkligen var obefogad i ordets rätta bemärkelse, då det för obefogad typ 2-4 fanns tydliga skäl till att anmälan gjorts.

Frågeställning 3. *Finns det variationer mellan de olika kontoren med avseende på andelen befogade och obefogade ställningstagande?* Mindre variationer kan ses mellan de olika kontoren, dock inte i den omfattningen att det kan anses vara av betydelse för arbetet med obefogade anmälningar.

Frågeställning 4. *Hur upplever djurskyddshandläggarna problematiken med obefogade ärenden?* Av de fyra tillfrågade handläggarna upplevde samtliga att det är mycket positivt att specifika administratörer tar emot anmälningar. Den generella åsikten tycks vara att obefogade anmälningar inte utgör ett stort hinder i handläggarnas arbetssituation, att de snarare är en normal del av arbetsbelastningen och ibland leder till ett positivt möte mellan myndighet och djurhållare. Samtliga handläggare tycktes vara av uppfattningen att orsakerna till den stora andelen obefogade anmälningar i stor utsträckning beror på okunskap.

6.8 Felkällor

En felkälla i detta arbete får anses vara den subjektiva bedömningen av dels detaljeringsgraden, men framförallt av ställningstagande. Vissa anmälningar och rapporter är tydliga, såsom att djuret var avlivat och inte kunde kontrolleras, vilket resulterat i obefogad typ 2, medan andra är mer oklara, exempelvis fall av obefogad typ 4. De ställningstaganden som utformats i detta arbete tyder på en stor variation i orsakerna till varför brister anmäls och vilket ställningstagande de får. Detta gör det svårare att dela upp ställningstagandet för obefogad och den uppdelning som detta arbete använt sig av kan tänkas rymma för stora felmarginaler, som för de fall då gränsen mellan typ 3 och 4 blir en bedömningsfråga av situationen.

Eftersom det inte fanns något arbete som tidigare hanterat anmälningsärenden på detta sätt och därmed ingen tidigare metod att utgå ifrån har bedömningen av ställningstaganden och brister i viss mån utvecklats efter processens gång. För ett mer säkerställt resultat borde eventuellt de anmälningar som granskades i arbetets första skede undersökas igen. Detta vore önskvärt, men har inte varit rimligt inom den utsatta tidsramen för arbetet.

Själva indelningen i brister utgör även den en potentiell felkälla, eftersom anmälningar visar på en stor variation i hur brister beskrivs. Anmälningar gällande hull är ofta tydliga och enkla kategorisera, medan anmälningar gällande exempelvis att djur inte ”sköts på rätt sätt” eller lever i en ”dålig miljö” har varit svårare att kategorisera. Dock har det varit nödvändigt att dra gränser mellan brister och samla dessa under kategorier för att göra arbetet hanterbart.

Gällande intervjuerna hade det varit intressant att tillfråga ett större antal personer. Med endast fem utförda intervjuer kan svaren inte användas för att dra några övergripande slutsatser om djurskyddspersonals attityder inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län eller generellt i landet utan endast återspegla en handfull djurskyddshandläggares åsikter.

6.9 Generell diskussion och förslag på förändringar

Många av de faktorer som spelar in för att en anmälan ska klassificeras som befogad eller obefogad upplevs som slumpmässiga; dagen då bristen sågs var kanske en dag då den anmälde varken fodrat eller vattnat djuren men när kontrollanter väl kommer ut till djurhållaren har denne en bättre dag när djuren är vattnade och förhållandevis väl omhändertagna. Detta uttryckte även en av handläggarna vid intervjuerna, att *”man kan få en magkänsla av djuren inte alltid sköts på ett bra sätt, men finner man inga konkreta brister vid tidpunkt för kontroll går det inte att göra något”*. Den slumpartade naturen av problemet gör det svårare att finna en hållbar lösning på problemet med obefogade anmälningar.

Efter att ha studerat de anmälda bristerna och deras utfall kan konstateras att det vore riskabelt att enbart titta på vilken typ av brister som ofta är obefogade för att sortera ut och prioritera ned de anmälningar som riskerar bli obefogade. Detta bland annat eftersom det finns så många olika typer av obefogade anmälningar. Däremot kan man vid anmälningstillfället vara mer kritisk till anmälningar rörande de brister som statistiskt sett

löper en hög risk att klassificeras som obefogade. Gäller anmälan brister med en stor del obefogade anmälningar, såsom rastning för hund, vatten till häst och nöt eller tillsyn för katter kan motfrågor ställas, som tidpunkt och period för bristen eller huruvida anmälaren är säker på att vatten inte fanns i hagen.

Som konstaterats rymmer de flesta anmälningar uppgifter om ett flertal brister vilket gör det komplicerat att prioritera bland bristerna. Vid webbanmälningar finns inte möjligheten att ställa motfrågor, dock kan man i samband med webbanmälningar utöka informationen om de brister som ofta resulterar i en obefogad anmälan, framförallt de som till stor del handlar om bedömningsfrågor, exempelvis hull för hundar. Som ett led i arbetet med obefogade anmälningar skulle djurskyddslagen med följdföreskrifter kunna göras mer tillgänglig vid webbanmälningar. En uppmaning om att reflektera över sin anmälan för att säkerställa att hjälp kommer till de djur som bäst behöver den samt en länk till en förenklad version av djurskyddslagen kanske skulle få fler att överväga sin anmälan. Denna information kan även anpassas efter säsong, som att sommartid uppmana de som anmäler för vatten till utegångsdjur att noggrant kontrollera innan de anmäler.

En annan möjlighet vore att utveckla ett mer komplext formulär vid webbanmälningar, där den som anmäler slussas genom ett antal steg som medför att anmälan blir mer konkret detaljerad. Första steget kan vara att svara på vilket djurslag anmälan gäller, varpå nästa steg berör mer djurslagsspecifika frågor. Gäller ärendet exempelvis hund kan de efterföljande stegen bland annat baseras på information om de brister som är mest kritiska för hund och på de brister som ofta bidrar till att en anmälan klassificeras som befogad eller obefogad. Standardiserade motfrågor anpassade efter djurslag, säsong etc. kan få anmälaren att reflektera över sin anmälan. Ett avancerat anmälningssystem skulle dessutom kräva mer engagemang från anmälares sida, vilket potentiellt skulle reducera andelen inkomna anmälningar från mindre seriösa anmälare.

Det finns ett flertal olika skäl till att reflektera över klassificeringen och benämningen av ställningstagande. Språkligt sett är det i själva verket felaktigt att benämna samtliga anmälningar som inte resulterar i befogade kontroller obefogade. Obefogad typ 2-4 är inte obefogade anmälningar i ordets rätta bemärkelse, eftersom det i dessa fall funnits brister av varierande slag och allvarlighetsgrad. Särskilt intressant vore det med ett alternativt ställningstagande för de fall då man inte kunnat kontrollera bristen. Detta skulle förändra statistiken både för anmälningsärenden från allmänheten och från djurhälsopersonal. Underrättelser från Livsmedelsverkets veterinärer i samband med slakt har granskats men inte hanterats vidare i detta arbete. Gemensamt för dessa ärenden är dock att kontroll inte kunnat utföras på anmält djur eftersom det varit avlivat. Ett ställningstagande för dylika situationer skulle i hög grad förändra statistiken för ställningstagande efter underrättelser från Livsmedelsverkets slakteriveterinärer. I slutrapporten från projektet Risk-based Animal Welfare Assessment (RAWA) diskuteras problemet att kontrollpunkter av praktiska skäl kan vara svåra att bedöma: "Ett särskilt problem utgör det faktum att flera kontrollpunkter av praktiska skäl kan vara svåra eller omöjliga att bedöma (...) någon grad av ofullständighet bör sannolikt betraktas som acceptabel, men alltför många missade viktiga bedömningar bör resultera i att kontrollen klassas som otillräcklig" (Hultgren et al.,

2011). Som tidigare nämnts i detta arbete finns ett flertal situationer där kontroller på anmäld punkt inte kunnat utföras men där anmälan då klassificerats som obefogad. Klassificeringen bör för dessa fall ses över, och som nämns i slutrapporten för RAWA är det rimligt att kontrollen då bedöms som otillräcklig. Detta vore mer korrekt än att det är själva anmälan som klassificeras som obefogad. Möjliga benämningar vore ”kontroll av anmälda punkter ej möjlig”, ”anmälan ej bekräftad”, ”anmäld brist åtgärdad” och dylikt.

Även om detta inte resulterar i att antalet obefogade anmälningsärenden minskar, finns det goda skäl till att eftersträva en förhöjd kunskapsnivå om situationen med obefogade anmälningar. Detta för att bättre kunna redovisa för exempelvis FVO och dessutom för att i större utsträckning veta vad man bör fokusera på i det fortsatta arbetet med att försöka minska andelen obefogade anmälningar. Framställningen av länsstyrelsen i media är heller inte att förringa; det finns goda skäl att påstå att redogörelsen av djurskyddsanmälningar som omkring 50 % obefogade inte ger en rättvis bild av varken länsstyrelsen eller av allmänheten som anmäler.

Man bör dock ha i åtanke att en obefogad anmälan inte bara är negativ; som ett par av de intervjuade handläggarna nämnde kan obefogade kontroller i många fall bli ett positivt möte mellan myndighet och djurhållare där länsstyrelsen ges möjlighet att uppmuntra de som sköter sina djur exemplariskt.

TACK

Ett stort tack till min handledare Lotta Berg för bra feedback, kloka ord och exceptionellt snabba e-mailsvar. Även tack till Karin Lundborg på Länsstyrelsen i Västra Götalands län, som gav förslag till detta arbete. Jag vill också rikta ett stort tack till Jenny Möller, min biträdande handledare, samt personalen på kontoret i Skara, som ordnade med det praktiska och såg till att jag kände mig varmt välkommen under de veckor jag var där.

REFERENSER

Blokhuis, H., Jones, B. R., Geers, R., Miele, M., Veissier, I. 2004. Integration of animal welfare in the food quality chain: from public concern to improved welfare and transparent quality. Science, Ethics & Society. 5th Congress of the European Society for Agricultural and Food Ethics, Katholieke Universiteit Leuven, Belgium. 2004.

Blokhuis, H. 2009. Värdering av hästars välfärd: ett djurbaserat angreppssätt.
<http://proj.formas.se/detail.asp?arendeid=21806&sprak=2&x=230&y=0> [2015-02-24]

Broom, D. M. 1988. The scientific assessment of animal welfare. Applied animal behaviour science, 20, 5-19.

Broom, D. M. 1996. Animal welfare defined in terms of attempts to cope with the environment. Acta Agriculturae Scandinavica, Section A-Animal Science, 22-28.

Dawkins, M. S. 1988. Behavioural deprivation : a central problem in animal welfare. Applied animal behaviour science, 20, 209-225.

Dawkins, M. S. 1980. Animal suffering – the science of animal welfare. Chapman&Hall, London.

DL, SFS 1988:534. Djurskyddslag. Stockholm: Landsbygdsdepartementet.

DF, SFS 1988:539. Djurskyddsförordning. Stockholm: Landsbygdsdepartementet.

Duncan, I. J. H. 2005. Science-based assessment of animal welfare: farm animals. Scientific and Technical Review of the Office International des Epizooties, 24 (2), 483-492.

Duncan, I. J. H. 1996. Animal welfare defined in terms of feelings. Acta Agriculturae Scandinavica, Section A – Animal Science, 27, 29-35.

Duncan, I. J. H. 1993. Welfare is to do with what animals feel. Journal of agricultural and environmental ethics, 6, 8-14.

Duncan, I. J. H., Petherick, J. C. 1991. The implications of cognitive processes for animal welfare. Journey of Animal Science, 69, 5017-5022.

EFSA. 2007. Scientific report on animal health and welfare of fattening pigs in relation to housing and husbandry, EFSA-Q-2006-029, Annex to the EFSA Journal, 564, 1-14.

EFSA, 2012. Statement on the use of animal-based measures to assess the welfare of animals. EFSA Journal 2012, 10.

European Commission, 2005. Attitudes of consumers towards Animal Welfare, Special Eurobarometer 270/Wave 66.1, Brussels, Belgium.

European Commission, 2007. Attitudes of EU Citizens towards the welfare of farmed animals, Special Eurobarometer 229/Wave 63.2, Brussels, Belgium.

FAWC, 2012. Five freedoms.

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20121007104210/http://www.fawc.org.uk/freedoms.htm> [2015-04-09].

Fraser, D. 1993. Assessing Animal Well-being: Common Sense, Uncommon Science. Food Animal Well-Being; Conference Proceedings and Deliberations: 37-54.

Fraser, D. 2008. Understanding animal welfare. Acta Agriculturae Scandinavica 50, (Suppl D): SI.

Food and Veterinary Office, FVO, 2010. Final report on a specific audit carried out in Sweden from 12 to 21 October in order to evaluate the implementations of controls for animal welfare on farms and during transport. DG[SANCO]/2010-8391.

Hartvigsson, M. 2009. Kommunikation mellan djurskyddsinspektörer och djurägare. Studentarbete 267. Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges Lantbruksuniversitet, Skara.

Hoffmann, R., Höjgård, S., Rabinowicz, E., Andersson, H., 2010. Djurvälstånd och lönsamhet – var står vi idag? AgriFood economics centre, Rapport 2010:4, Lund.

Hultgren, J., Algers, B., Blokhuis, H., Gunnarsson, S., Keeling, L. 2011. Riskbaserad bedömning av djurvälstånd – slutrapport från projektet RAWA. Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges Lantbruksuniversitet, Skara.

Jensen, P. (2012). Hur mår maten? Djurhållning och djurskydd i Sverige. Natur och Kultur, Stockholm.

Jordbruksverket, 2015a

http://www.jordbruksverket.se/download/18.37de9ac46144f41921cd14bff/1401257237226/Redovisning_djurskyddskontroll_+statistik+och+analys+2013.pdf [2015-02-24]

Jordbruksverket, 2015b

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/djurskydd/mangamyndigheterisamarbete.4.7cc87f191379870d43180001712.html> [2015-02-24]

Jordbruksverket, 2015c

<http://www.jordbruksverket.se/download/18.37e9ac46144f41921cd227b0/1403528849115/V%C3%A4gledning+djurh%C3%A4lsa+2014.pdf> [2015-02-24]

Jordbruksverket, 2014. Vägledning för kontrollmyndigheter m.fl. Avdelningen för djurskydd och hälsa, dnr 5.2.17-4470/14.

Keeling, L., Hultgren, J., Algers, B., Röcklinsberg, H., 2010. Mycket ryms inom det vi kallar djurskydd. Svensk Veterinärtidning 62, 14, 13-16

- Koknaroglu, H., Akunal, T. 2013. Animal welfare: an animal science approach. *Meat Science* 95, 821-827.
- Korte, M. S., Olivier, B., Koolhaas, J. M. 2007. A new animal welfare concept based on allostasis. *Physiology and Behavior*, 92, 422-428.
- Lantz, A. 2013. Intervjumetodik. Studentlitteratur, Lund.
- Lundmark, F., Berg, C., Röcklinsberg, H. 2014. Regelverk för djurskydd, vad vill man uppnå? *Svensk veterinärtidning*, 14, 11-17.
- Länsstyrelsen, 2015. <http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/djur-och-natur/djurskydd/djurskyddskontroll/Pages/denon-compliance.aspx?keyword=normalkontroll> [2015-03-09]
- Mason, G., Mendl, M. 1993. Why is there no simple way of measuring animal welfare? *Animal Welfare*, 2, 301-319.
- Manimalisrapporten. 2009. http://vardhundskolan.se/images/stories/litteratur/Manimalis_2009.pdf [2015-03-29]
- Mayfield, L. E., Bennett, R. M., Tranter, R. B., Wooldridge, M. J. 2007. Consumption of welfare-friendly food products in Great Britain, Italy and Sweden, and how it may be influenced by consumer attitudes to, and behaviour towards, animal welfare attributes. *Journal of Sociology of Food and Agriculture*, 15(3), 59-72.
- Möller, J. Januari 2015. Muntlig kommunikation.
- Nationalencyklopedin. 2015. Länsveterinär. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/lansveterinar> [2015-03-09]
- Ny djurskyddslag, 2011. Betänkande av utredaren i Översyn av djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll. Statens offentliga utredningar, SOU 2011:75.
- Regeringen, 2007. Djurskyddskontroll m. m. i statlig regi, DS 2007:33.
- Regeringens proposition 2007/08:63. 2008-02-28. Djurskyddskontroll m.m. i statlig regi. Näringsdepartementet.
- Röcklinsberg, H., Algers, B., Gunnarsson, S., Hultgren, J., 2010. Etik i veterinärens vardag – djuretik och yrkesetik. *Svensk Veterinärtidning* 62, 14, 27-31.
- Sandøe, P. & Simonsen, H. B. 1992. Assessing animal welfare: where does science end and philosophy begin? *Animal Welfare*, 1, 257-267.
- Statskontoret 2011. Djurskyddskontrollens utveckling. Rapport/Regeringsuppdrag. Stockholm

van de Weerd, H. 2008. Bringing the issue of animal welfare to the public: A biography of Ruth Harrison (1920-2000). *Applied Animal Behaviour Science*, 113, 404-410.

Velander, J. 2013. "Ett liv som gris" – en diskursanalys av Grisskandalen år 2009 i svenska medier. Sociologiska institutionen, Uppsala universitet, Uppsala.

Welfare Quality, 2015. <http://www.welfarequality.net/everyone/41858/5/0/22> [2015-02-24]

Öhlund, H. 2014. Anmälan till länsstyrelsens djurskyddsmyndighet – kan anmälningsärenden effektiviseras? Institutionen för ekologi, miljö och geovetenskap, Umeå universitet, Umeå.

BILAGA I

Lista samt förklaring av använda brister

- Avel – anmälda brister som berör att avel sker på ett sätt som är skadligt för djuren. I detta inkluderas även inavel.
- Foder – anmälda brister som berör att djuren inte har tillgång till foder.
- Hantering – anmälda brister som berör brister i djurhållarens hantering av sina djur, såsom fysisk misshandel.
- Hovvård – anmälda brister som berör brister i hovvården hos hästar.
- Hull – anmälda brister som berör djur i över- eller underhull.
- Inhysning – anmälda brister som berör djurens inhysning, såsom för trånga boxar.
- Ligghall – anmälda brister som berör att djuren hålls utomhus utan tillgång till ligghall eller vindskydd.
- Päls – anmälda brister som berör att djurhållaren brister i pälsvård av djur, såsom att pälsen är tovig eller att pälsen på djuret på andra sätt inte är i gott skick.
- Rastning – anmälda brister som berör att djuren inte rastas tillräckligt.
- Renhållning Djur – anmälda brister som berör att djuren är smutsiga.
- Renhållning Miljö – anmälda brister som berör att djurhållaren brister i renhållning av den yta där djuren hålls.
- Sjuk/skadad – anmälda brister som berör att djur är sjuka, skadade och att de inte får nödvändig vård.
- Skaderisk – anmälda brister som berör att det finns element i djurens närmiljöer som utgör skaderisker.
- Social kontakt – anmälda brister som berör att djur hålls ensamma utan kontakt med artfränder
- Stort antal – djurhållare som har ett stort antal djur utan att ha tillstånd enligt §16, vanligtvis katter.
- Tillsyn – anmälda brister som berör att djuren lämnas ensamma utan tillsyn, men också de fall då djurhållaren anmäls för en generell otillräcklighet i att ta hand om sina djur.
- Underlag utevistelse – anmälda brister som berör att underlaget på den utomhusyta där djuren hålls är bristande, såsom mycket lerigt.
- Utrymme utevistelse – anmälda brister som berör att den utomhusyta djuren hålls på är för liten.
- Vatten – anmälda brister som berör att djuren inte har tillgång till vatten

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- * **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- * **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- * **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67000
E-post: hmh@slu.se
Hemsida:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

*Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511 67000
E-mail: hmh@slu.se
Homepage:
www.slu.se/animalenvironmenthealth*
